

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

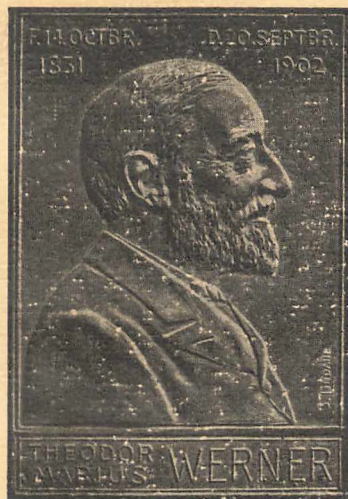
Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HANS WERNER

T. M. WERNER

OG HANS SLÆGT

LEVIN & MUNKSGAARDS FORLAG
KØBENHAVN 1931

T. M. WERNER
OG HANS SLÆGT

HANS WERNER

T. M. WERNER

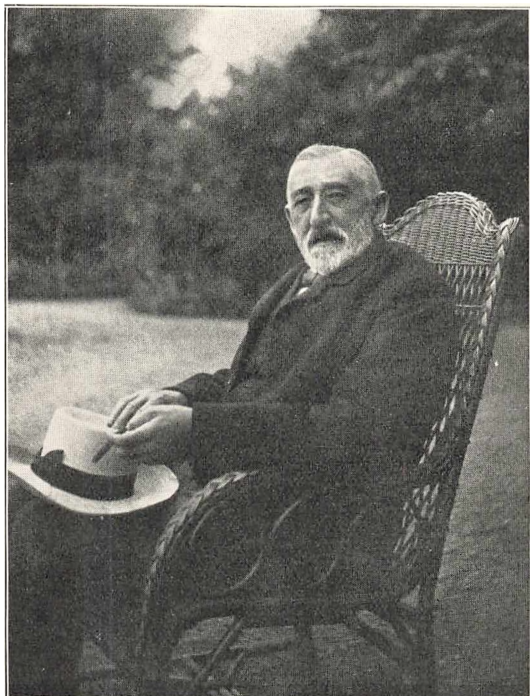
OG HANS SLÆGT

KØBENHAVN

LEVIN & MUNKSGAARDS FORLAG

1931

T. M. WERNER

født 14. Oktober 1831 i Ringsted
død 20. September 1902 i Charlottenlund

I.

SOM Navnet lader formode stammer Slægten Werner fra Tyskland, idet dens Grundlæggere, Brødrene Joachim Detloff og Johann Jacob Werner, der begge i Slutningen af 1780erne nedsatte sig som Skrædermestre i København, kom hertil fra den gamle vendiske By Demmin ved Floden Peene i preussisk Pommern. Hvad der har bevæget dem til at forlade deres Fødeby, vides ikke. Maaske de blot, som saa mange af Tidens unge Haandværkssvende er draget ud at vandre paa Professionen, for saa ved et Tilfælde at havne i den danske Hovedstad. Maaske de har haft Slægtninge i København, hvor der levede ikke saa faa Familier Werner netop ved denne Tid. Disse Familier synes ogsaa alle at være indvandrede og uden Forbindelse med de Bærere af Navnet, der fra Midten af det 17de Aarhundrede og til hen imod Københavns Brand 1728 kan paa-vises i Danmark.

Joachim Detloff Werner, Slægtens egentlige Grundlægger, blev født 9. Januar 1756. Kun nitten Aar gammel forlod han, 8. Marts 1775, sit Hjem for, som han selv siger, at drage „in die frömde“. Hvor længe eller kort hans Vandring i det fremmede har varet, meddeler han ikke i sine endnu bevarede Optegnelser, der fortsætter: „Anno 1785 d. 4te October bin ich als Taffel-Schneider in Hause gekommen.“ Hvad han mener

hermed, lader sig let regne ud, naar man videre læser: „Anno 1786 d. 12. Junii bin ich copulirt worden mit meiner gelibten Ehe-Gattin Anna Stiehlernten gebohren Ring.“

Anna Stiehler var Enke efter Skrædermester Johan Gottlieb Stiehler, født ca. 1745, der tog Borgerskab som Skrædermester i København 13. September 1780 og drev Forretning i sin Ejendom i Springgade, det nuværende Pilestræde mellem Landemærket og Klareboderne, Rosenborg Kvarter Nr. 41. Han blev begravet 3. Oktober 1785, altsaa Dagen før, at Werner noterer, at han kom i Hus som Mestersvend. Dette kan sikkert kun forstås saaledes, at han videreførte Stiehlers Forretning i Enkens Navn, til han selv 12. Juni 1786 tog Borgerskab som Skrædermester og ni Dage senere ægtede sin tidligere Madmoder og Arbejdsgiverinde.

Denne sad i meget smaa Kaar. Hendes afdøde Mand stod vel opført som Ejer af Huset i Springgade, men dette betød i Virkeligheden intet, idet Opgørelsen af Boets Aktiver og Passiver havde vist, at der intet blev tilovers til Enken og hendes lille Søn, naar Omkostningerne ved Stiehlers Begravelse var afholdt. Huset vurderes vel til 4500 Rdl., men samme Sum anføres som skyldig til Prioritetshaverne. Ved Werners Overtagelse af Ejendommen sattes Købesummen til 4240 Rdl., hvoraf 940 Rdl. udbetaltes, mens Resten blev staaende som Prioriteter, der endnu ved hans Død ikke var blevet yderligere afdraget.

Nogen stor Ejendom var det ikke, den nygifte Skrædermester kom i Besiddelse af. Den bestod af et Forhus, som til Gaden maalte elleve Alen og syv Tommer, og som indeholdt otte Værelser, to smaa Kamre og kun eet Køkken, fordelt paa Kælder,

Stue, første og anden Sal samt Kvist, desuden var der et Baghus, som indeholdt tre Værelser. En Del af Huset lejedes ud, men Førstesalen, hvor Køkkenet fandtes, havde Werner selv, og her boede, ifølge Folketællingslisten 1787 ikke mindre end syv Personer: Joachim Werner med Kone og Barn, Konens seksaarige Søn af første Ægteskab, Werners Broder Johann Jacob, Konens Svigermoder Elisabeth Christine Piero, der var seksogtreds Aar gammel og Tjenestepigen Rebecca Sivertsen, der var enogtyve Aar.

Johann Werner tog 27. August 1787 Borgerskab som Skrædermester, men blev stadig boende hos Broderen, ogsaa efter at han 28. April 1790 havde giftet sig med Rebecca Hansen, der angives at være Datter af en Styrmand. Hun var født ca. 1767, hvad der kan tyde paa, at hun er identisk med den Rebecca, der havde tjent hos Broderen.

I Tiaaret 1790—99 beskæftigede begge Brødre baade Svende og Dreng i deres Forretning, og Arbejdet delte de saaledes, at Joachim virkede som „Fruentimmerskræder“, mens Johann var „Mandfolkeskræder“. Stille og uden større Begivenheder synes deres Liv at have formet sig i disse Aar. Familierne forøges, den ældre Broders med endnu to Børn, dens yngres med seks, hvoraf dog to døde som smaa.

30. Juli 1798 mistede Joachim sin Hustru, men allerede det følgende Aar, 22. Juni 1799, giftede han sig igen og atter med en Enke, Maren Andersen, født Høeg, med hvem han ikke fik Børn. Selv døde han 20. November 1811 af Brystsyge. Om hans sidste Dage og Familiens Forhold ved denne Tid gives der Beretning i et Brev til hans Søn, der da opholdt sig i Frankrig.

Brevet, der er skrevet af en Søstersøn af Werners første Hustru, Fuldmægtig paa Raadstuen J. G. Schneider beretter:

„Din Fader har været længe syg, men dog ikke lagt længe til Sengs, af Brystsyege. Du veed, at han alt længe havde Anlæg eller Begyndelse dertil, før Du rejste. Hans Død var meget roelig, ligesom han og havde sin Fatning, indtil sidste Øjeblik. Du kan forestille Dig, hvad Indtryk hans Død gjorde paa os alle, men Din Moder var især utrøstelig. Imidlertid er den dybeste Sorg overstaet, og hun finder sig med Taalmodighed i sin Skjæbne. Hun er iøvrigt frisk og vel, saavel som Din Søster. Din Broder, Chr. Stiehler, er atter rejst herfra til Hamborg i Aaret 1809, og vi have siden intet hørt fra ham. Farbroder er ogsaa frisk og vel, men han har udstaaet en svær Sygdom og været Døden nær. Min Moder (Anna Catharina Ring) er ogsaa død den 3. December 1811. Hun døde pludselig og uventet for os alle. Hun laa kun 6 a 7 Dage til Sengs. Besynderligt nok, at Din Faders Ord blev sandt, at hun skulde følge ham efter. Din Moster Mdm. Schiødt (Else Kirstine Schütz født Høeg), som med sin Mand og Familie nu var bosat paa Møen, er ligeledes død, 25. December 1811, af Følgerne af Barselsseng ...“.

Ved Joachim Werners Død vurderedes Løspøret i hans Bo til 622 Rdl. 4 Sk. og ud over Prioriteterne i Ejendommen vidste Enken „intet videre at opgive, undtagen hendes nu afdøde Mands Begravelsesomkostninger 260 Rdl. og hendes derimod tilkommende Begravelses Vederlag“. Løspøret var:

	Rdl.	Sk.
5 Sølv Spiiseskeer	50	
6 Theskeer — 1 Tang — 1 Flødeske	20	
1 Ponseøse	10	
2 Tinfade. 15 Tallerkener	20	
1 liden Kobberkjedel...	16	

	Rdl.	Sk.
1 Suppekjedel — 1 Tørvespand — 1 Thekjedel	20	
1 Æbleskivepande — 1 Kaffekande	6	
2 gamle Messingkjedler	2	
2 Lyseplader og 5 Stk. Bliktøj	1	4
1 Comfur — 1 Ildtang med Skuffe	2	
2 smaa Spejle	12	
2 Eege-Spilleborde .	10	
1 indlagt Skattol med Skab	30	
6 Stole med Betræk og 1 Thebord	30	
1 8-Dages Stueuhr .	60	
2 Topsenge med Omhenge	60	
2 smaa Spejle	8	
6 gl. Stole og 1 Lehnestol	8	
2 gl. Fløyborde	8	
2 Par Hørlærreds-Lagen	32	
6 Par Blaarlærreds dito.	48	
6 smaa do. Duge med 24 Salveter	50	
6 Bygkorns-Haandklæder	3	
2 forsk. Dyner og 4 Puder	50	
2 dito og 4 Puder...	50	
2 smaa Gulvtepper .	2	
1 graae Frakke — 1 gl. Kiøle — 1 Par graae Buxer	20	
6 gl. Skiorter	12	

 ialt: 622 4

I Henhold til kgl. Bevilling af 22. April 1808 blev Joachim Werners Enke siddende i uskiftet Bo. Hun blev boende i Springgade til sin Død 7. August 1821 og har rimeligvis ført Hus for sin Svoger, der døde 24. Marts 1825. Hans Minde hædredes ved et Digt i Adresseavisen:

Ved den ædle og retskafne Olding J. J. Werners Død.

Ak! saa er Dit svage Livslys slukket,
 Ædle Olding, brudt Din Vandringsstav!
 Og Dit blide Øie evigt lukket,
 For at nyde Ro i lune Grav.
 From og god Du vandrede hernelen,
 Saae med Tillid mod et bedre Hjem,
 Hvor kun Dyden nyder Himmelfreden,
 Hvor sig Ondskab aldrig sniger frem.
 Der en Lysets Aand Du nu er vorden,
 Held Dig, Livets Trængsler er forbi,
 Savn og Taarer er kun her paa Jorden,
 Sjelden blander sig et Smil deri;
 Derfor sov nu sødt i Fred, Du Gode,
 Rørt mit Hjerte stedse mindes Dig.

J. H.

Ved Johann Werners Død levede af Broderens Børn kun Sønnen Elias Johannes, og af hans egne Børn Sønnerne Johan Zacharias, der var kgl. Fuldmægtig og Postmester i Dansk Vestindien, og Andreas Wilhelm, der 1828 tog Borgerskab som Kunstdrejer i København, og Datteren Birthe Henriette, som 1928 blev gift med sin Fætter Elias Johannes.

II.

JOACHIM WERNER's eneste Søn Elias Johannes Werner blev født 16. Februar 1790 i København. Han blev døbt 5. Marts sammø Aar i Sct. Petri Kirke og som Faddere indskreves Mdm. Anna Bennicke, Jmf. Sophia Margrethe Kiærulf, Major von Steuben, Kopist Peter Krag, Hr. Thomsen, Skrædermester Peter Bøhling og Skrædermester Johan Stahl. 8. April 1804 blev han konfirmeret i Sct. Petri Kirke og har derefter rimeligvis været Læredreng hos sin Fader. Forholdene skulde imidlertid medføre, at hans Livsskæbne blev mere broget end de flestes. Begivenhederne 1807 synes at have givet ham Uro i Blodet. Under Bombardementet var han mellem dem, der, som en af hans Sønner siden udtrykker sig, „tøflede i Kirsebærgangen“ og 1. Juni 1808 forlod han sit Hjem og rejste til Tyskland, hvor han 5. Maj 1809 tog Tjeneste ved Major Ferdinand von Schills Frikorps, der da var paa Vej mod Strallsund.

Korpset, der oprindelig bestod af 600 Mand Husarer, var 28. April rykket ud fra Berlin uden at nogen anede, hvad Schills Planer gik ud paa. Disse var meget store, idet den tapre Officer havde sat sig til Maal at skabe en almindelig tysk Folkerejsning mod Franskmændene. Flammende Proklamationer udstedtes og henvend 2000 Frivillige meldte sig under Schills Faner, skønt Preusserkongen i sin Angst for at lægge sig ud med Napoleon, ivrigt tog Afstand fra ham og hele hans Færd.

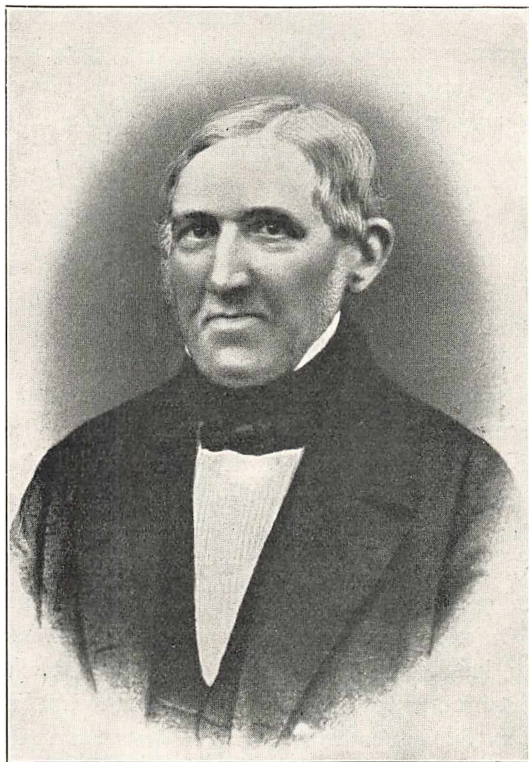
Ihn sendet kein Kaiser, kein König, aus,
Ihn sendet die Freiheit, das Vaterland aus,

hedder det i E. M. Arndts „Lied vom Schill“, hvor de Begivenheder, Werner kom til at opleve skildres i Linjerne:

Bei Dodendorf färhten die Männer gut
Das Magdeburger Land mit französischem Blut,
Zweitausend zerhieben die Säbel blank,
Die übrigen machten die Beine lang.

Drauf stürmten sie Dömitz, das feste Haus,
Und jagten die Schelmenfranzosen heraus.

Men længe skulde Tjenesten i Schills Korps ikke vare, allerede 23. Maj blev han taget til Fange og oplevede saaledes ikke Indtagelsen af Strallsund og Schills tragiske Død her, da Fransk-mændenes Forbundstropper atter indtog denne By. Fra den lille By Dömnitz, hvor Tilfangetagelsen skete, blev Werner sendt til Grænsefæstningen Montmedy, hvor han ankom 16. August og blev til 30. April 1810, da han videresendtes til Krigshavnen Lorient. Her indtraf han 15. Juli og har nu, som andre af Schills Folk, der ikke betragtedes som regulære Tropper, men slet og ret som Insurgenter, maatte trælle paa de franske Galejer. Imidlertid synes der allerede inden hans Ankomst til Brest, 3. Januar 1812, at være sket en Bedring i hans Kaar. Han faar nu for første Gang siden Tilfangetagelsen Lejlighed til at skrive hjem og bede om Hjælp, og hans Fætter, Fuldmægtig Schneider, svarer ham 22. Februar:

Eias Johannes Werner

„Gode Elias! Det er i hele Familiens Navn, at jeg besvarer Din kjære Skrivelse. Du kan nok tænke, hvilket Indtryk samme maatte gjøre paa os. Ligesom vi paa den ene Side tage den inderligste Deel i Dine Lidelser, saaledes var det os paa den anden Side saare glædeligt at erfare, at Du endnu var i Live og i Frihed, thi vi frygtede alt længst Din Død eller at Dig var hændet en eller anden Ulykke, og hvad der gjorde denne Frygt endnu pinligere var Tanken om maaske aldrig at høre, hvordan det var gaet Dig eller om Din Forfatning. Imidlertid, Du har gennemgaaet meget, men fat Mod, gode Elias, og haab en blidere Fremtid, alting kan forandre sig til det bedre. Skriv os i øvrigt til, om Du ønsker at vende her tilbage, og om Du tror det er muligt at udvirke Din Frihed. Med den franske Charge d’Affaire har jeg talt i denne Henseende, men han siger, at man desangaaende maa henvende sig til den danske Minister i Paris.

Saa meget gjerne som vi sendte Dig nogen Hjælp med denne Post, uagtet vore Penge formedelst Kourzen ikkun er i ringe Værdi, saa maa vi dog efter bedste Overlæg nægte os den Glæde, indtil vi erholder Dit nærmere Svar, som vi forvente med første Post, og Du kan da sikkert med næste Post efter Brevets Modtagelse vente nogle Penge fra Din Moder, hvortil vi andre maaske ogsaa vil bidrage lidet. Vi ønske nemlig Underretning om Pengene er Dig sikre, ifald Du skulde forlade Brest og om Du selv faar Pengene i Hænde. Skulde Du ikke, hvad jeg sikkert tænker, kunde formaa en i Brest bosiddende Mand til at modtage Brevet enten under sin egen eller Din Adresse, som kunde tilstille Dig samme, om Du var bortrejst eller lade det retourneret tilbage, om det sidste ej var muligt? At deponere Pengene paa Posthuset, som Du mente, lader sig ikke gjøre“.

Om han opnaaede nogen Pengehjælp hjemmefra, vides ikke. Paa Friheden maatte han i hvert Fald vente længe endnu. 10. Marts 1812 sendtes han fra Brest og ankom tolv Dage senere til Belle-Isle en mer, hvor han maatte forblive til 29. April 1814,

da han fik Ordre til at begive sig til Montagne, hvor Commandanten 17. Maj befaler ham og tre andre Krigsfanger at marchere til Paris „pour affaires de services“. Fra 20. til 27. Maj opholder han sig nu i Paris og faar saa endelig Frigivelsespas, hvorefter han begiver sig paa Hjemmarch. Denne foregik for

*Il est permis aux nommés Kampfer August
Petrie Frédéric, Grunow August, et Werner
Elias prisonniers de guerre prussiens d'aller à Paris
pour affaires de services; et loger par étapes
Montagne le 17 de May 1814.*

Le Commandant de Detachés
HUMIL

Ordre udstedt 17. Maj 1814 af Commandanten i Montagne til Krigsfangerne August Kämpfer, Frédéric Petrus, August Grunow og Elias Werner med Befaling om at begive sig til Paris i tjenstlig Anliggende.

største Delen til Fods i Dagsrejser, der varierer fra ti til to Mil. Fra Paris gik Vejen over Soissons, Reims, Chalon, Verdun, Metz, Saarbrücken, Kaiserslautern, Mainz, Frankfurt, Kassel, Wittingen og Lüneburg til Altona, som han naaede 29. Juni. Den følgende Dag holdt han „Ruhetag“, men saa fortsattes Marchen over Elmshorn, Rendsborg, Flensborg, Kolding og Middelfart til København, hvor han indtraf 16. Juli.

Længe blev han dog ikke hjemme. 25. Oktober tager han til

N° 19.

M a r s c h - R o u t e .

Alle Civil- und Militär-Behörden werden hiedurch ersucht, den Inhaber dieser Marsch-Route, *Ulrich Werner, 24 J. alt, aus Copenhagen gebürtig, welcher in Schleswig 1813 gesehnen, und jetzt auf dem Lande zu Hause wohnt,* von *Braunschweig* kommend und nach *Connehausen* sich zu begeben beauftragt, frei und ungehindert passieren, und unterwegs bis dahin freies Quartier und Kost, so wie auch zu Fortkommen und zum Transport an *spannigen Wagen* und *vorlegenden* Pferden bis zum nächsten Etappen-Orte zukommen zu lassen, welches in ähnlichen Fällen in den Herzoglich Braunschweigischen Landen reciprocirt werden wird.

Der Weg geht von *Braunschweig* über *Geesthoben*

18. Juni 1814.

Werner

Braunschweig,
den 23. Junij 1814.

von *Ulrich Werner*

aus Braunschweig

Der Kriegskommissar

Ulrich Werner

Ulrich Werner
(18. 6. 14)

Ripras for Elias Werner til Befordring, Kvarter og Kost,
udstedt i Braunschweig 23. Juni 1814.

Ringsted, hvor han vistnok gennem Stedmoderens Familie synes at have faaet Ansættelse som Skriver hos Godsforvalteren paa Ringsted Kloster, og hvor han nu forbereder sig til at tage Ju-

ridisk Eksamen for ustuderede. En Stambog, hvori de fleste af Familiens Medlemmer har skrevet, følger ham paa Vejen ind i den ny Livsgerning. I denne Bog skriver hans Fætter Johan Zacharias et Par Linjer, der giver Grundtonen i alle de forekommende Digte, og som vel derfor kan tages som Udtryk for det, man særlig ønskede den hjemkomne: Evne til at finde sig tilfreds i de forhaandenværende Forhold:

Zufrieden seyn ist grosse Kunst,
 Zufrieden scheinen grosser Dunst,
 Zufrieden werden grosses Glück,
 Zufrieden bleiben Meisterstück.

Sin Eksamen fuldendte han 1. Februar 1817, hvorefter han vendte tilbage til Ringsted. Her blev han, da Godsforvalteren ved Klosters Gods, exam. juris Jonas Tønnesen, fratraadte 1821, ansat som Godsforvalter i hans Sted.

Godset tilhørte det af Grosserer i København Caspar Peter Bügel i 1814 oprettede Fideikommis, og under det hørte foruden Hovedgaarden, Ringsted Kloster, en Række Huse og Gaarde i Omegnen med ialt 48 Fæstere. Fiedeikommissets Administrator var, da Werner tiltraadte, Etatsraad Peter Johansen Neergaard til Gunderslevholm, men han efterfulgtes allerede 1822 af By- og Herredsfoged Conrad Johan Christian Harhoff, til hvem Werner kom til at staa i et særdeles nært, venskabeligt Forhold. For Harhoff førte Werner, der fra 1825 ogsaa virkede som Procurator i Ringsted, den i sin Tid meget omtalte Sag mod den saakaldte „blaa Bonde“, Niels Mortensen i Benløse, der vistnok med nogen Grund mente sig forurettet af sin Godsherre Kancelliraad Jørgen Quistgaard til Kjærup, men som ogsaa i Har-

hoff saa en af sine Forfølgere og som han derfor insulterede paa det groveste, idet han beskyldte ham for at have „nægtet Opfyldelsen af Embedspligt, at have bestjaaet Niels Mortensen og Kongens Kasse, at have udøvet Uredelighed“ o. s. v. Ved Dom 24. Maj 1837 blev Niels Mortensen dømt at bøde „sine tre Mark, og desuden trende fyrgetyve Lod Sølv“, men Bonden gik videre og indankede Sagen for Landsretten, hvor han dog atter blev den tabende. I D. E. Rugaards Skildring af Niels Mortensens Historie er hele Sagen, som Rugaard selv siger, skildret „fra et altfor ensidigt Standpunkt og med for grelle Farver“, hans Bemærkninger om Werner, der beskyldes for at have redet gennem Sæden paa Niels Mortensens Mark fulgt af flere Vogne, og som fremstilles som „Herremandens Adjutant“ kan derfor næppe tages synderlig alvorligt, især da Werner jo ikke var i Kancelliraad Quistgaards Tjeneste, hvad Rugaard synes at forudsætte.

1827 var Werner blevet udnævnt til Tiendekommissær for Ringsted Herred, og 1828 giftede han sig med sin Kusine Birthe Henriette Werner, med hvem han fik fire Sønner, født i Aarene 1829—35. Sammen med dem maatte han ogsaa en Del Aar huse og opdrage sin Kones Broderbørn, efter at disses Forældre var døde i Dansk Vestindien. Allerede 1831 kom Johan Werner, født 1826 paa Sct. Croix, til Ringsted, og 1840 fulgte hans to Søstre. Ved deres Konfirmation 1841 skrev Godsforvalterens gode Ven Pastor J. G. Schiødte en Sang, hvori det hedder:

Fra fjerne Strand til Sjølund kom
 Tre Sødskende paa Havets Bølge.
 Da Hjemmet blev saa øde, tom,

Naturens milde Røst de følge.
 Og ilende til Frænders Favn
 De Frænder fandt — ej blot af Navn.

De anden Fader, Moder fandt,
 Et kjærligt Hjem dem her modtog;
 Og Hjertets Baand dem sammen bandt,
 Skjønt ikke Talen de forstode.
 At slutte sig til Krist og Gud
 var ny Forældres første Bud.

Fra Schiødtes Haand stammer ogsaa en Række andre endnu bevarede Lejlighedsdigte skrevet til Werner, især paa dennes Fødselsdag. Et enkelt af disse Digte skal her anføres i sin Helhed:

TREENIGHEDEN eller ELIAS JOHANNES WERNER

16—2—1840

Sanct Elias foer til Himmel
 I en gloende Karet,
 Uden at den mindste Strimmel
 af hans Buxer bleve Beet.
 At han atter kom til Jorden,
 Det er tydeligt og klar —
 Atter blev han seet paa Jorden
 Sextende i Februar.

Sanct Johannes, mæt af Dage,
 Slumred ind i Ephesus.
 Uden Smerte, uden Klage
 Sluktes Livets matte Blus.

Men lidt kjedsomt vel for hannem
 Det i Paradiset var —
 Han kom atter — os til Gammen! —
 Sextende i Februar.

Ja, Elias og Johannes
 I vor Werner gik igjen,
 Saa det visselig maa sandes
 Alle Tre udgjøre Een.
 Gid Treenighedens Sæde
 Længe blive, hvor det var!
 Gid vi længe her maa qwæde
 Sextende i Februar.

Af flere smaa rimede Epistler ses, hvordan Werner dels laante Pastor Schiødte Hest og Vogn, naar denne ikke kunde skaffe sig anden Befordring, dels sendte forskellige Naturalier som Gave til Præsten og hans Kone. Fra 1841 stammer følgende lille Nødraab.

For Gulerødder, Selleri
 At holde smukt for Frosten fri
 maa jeg ha'e Sand.
 I Maanen staar min Vogn og Hest
 Hvorfor jeg beder allerbedst:
 Ak! hjælp mig, kjære Mand
 med Sand!!!

Hvis ej Regnen siger: stop!
 Tager jeg i Dag dem op,
 Og hvis vi formeget vandes
 Bør de overmorgen sandes.

Til Werners nærmeste Omgangskres hørte, foruden Pastor Schiødte, Klokker Lorentz Schnitler Thorsteinson, Distriktslæge Johan Henrik Krebs, Byfoged Harhoff, Købmand Søren Rosberg Lund og Postholder Johan Frederik Schandorph. Til denne Kres knyttedes senere Ludvig Heinrich Hellmers, der 1848 blev Forpagter paa Ringsted Kloster og exam. juris Andreas Peter Wilhelm Dahlstrøm, der var ansat hos Byfogeden og efter Werners Død blev Godsforvalter i hans Sted. Ved sit Ægteskab med Henriette Louise Werner, der var født 10. Januar 1823 paa Stc. Croix, og i 1840 sammen med sin Søster kom til Godsforvalterboligen i Ringsted, knyttedes Dahlstrøm særlig nær til den wernerske Familie.

Et fornøjeligt og ret selskabeligt Liv synes at være ført i Werners Hus, hvor ikke mindst de mange unge førte deres Venner hjem og knyttede Venskabsbaand, der skulde vare for Livet. Kendt fra Sophus Schandorphs Digte og „Oplevelser“ er Forholdet mellem Digteren og hans Ven Wilhelm Werner; mindre kendt, men ikke mindre varmt var det Venskab som bestod mellem Brødrene Werner og Brødrene Vermehren. En Dæmper paa det selskabelige Liv blev der lagt, da Werners Hustru hen mod Midten af 1840erne blev syg og ofte maatte holde Sengen. Hun døde 13. Juni 1846. Werner tog sig, som det fremgaar af flere af Pastor Schiødtes Digte, Hustruens Død meget nær, men han søger at komme over Sorgen og Smerten ved endnu ivrigere end før at hengive sig i sit Arbejde. Karakteristisk for hans Tilstand i denne Tid er følgende Linjer i et Brev til Sønnen Theodor, skrevet 1. Juli:

Vistnok føler jeg nu en Tomhed i Huset og Savnet af Din Moder, men Man maa vide at finde sig i de Ting, der ikke staa til at ændre og mine Forretninger, der nøde mig til at tænke paa andre Ting, ere i dette som i andre lignende Tilfælde den bedste Adspredelse. Jeg har nu jevnlig i denne Tiid faaet Besøg af Een og Anden. De gode Mennesker mene formodentlig ved deres Besøg at adsprede mig.

Brevene til Sønnen oplyser ikke meget om Werners Virksomhed; de drejer sig som Regel kun om Smaating, Aftaler om Ture, der skal gøres, Indkøb, der skal besørges i Hovedstaden, eller Pengehjælp, der skal ydes en fattig Slægtning. Selv Begivenhederne i Krigsaarene 1848—50 sætter kun svage Spor i Brevene, det er som om Werner, der jo selv havde været tysk Soldat i sin tidligste Ungdom, nødig kommer ind paa noget, der kan rejse Spørgsmaal om hans Stilling til Kampen mellem dansk og tysk. Gennem Breve fra Sønnen Lorentz ses det dog, at et dansk Nederlag satte Werner i det sletteste Humør. Begivenhederne i Ringsted kunde ellers nok have givet Anledning til Omtale, idet der netop mellem Werners Bekendte og Venner var flere, der var af tysk Afstamning, og som nu fik ret drøje Dage. Det gjaldt baade Børnenes første Lærerinde Jmf. Suhr, Forpagter Hellmers og Vermehrens. Lorentz Werner, der da var Elev i Slagelse lærde Skole beretter om Forholdene her og i Ringsted i sine Breve til Broderen Theodor:

5—4—48... Det er en Skam af mig, at jeg saa længe har ladet Dig vente paa Brev, men Grunden hertil er, at der gik det fatale Rygte, at alle Breve, som kom til Kjøbenhavn skulde aabnes paa Posthuset og hvorvel jeg ikke skrev Hemmeligheder, havde jeg dog ikke Lyst til at lade Alle læse mine Breve. Her har i de sidste Uger været et rædsomt

Mudder med den Mængde Mennesker, som er kommet her igjennem og for største Delen har været indquarteret her om Natten, man har næsten ikke kunnet bestille noget. Dette gav Anledning til, at jeg i Løverdags Eftermiddags kjørte hjem med en af Godsets Bønder, som havde været her nede med Soldater; thi som Du ved, ere Bønderne meget beredvillige til at kjøre og komme til Byerne med mange flere Vogne, end der behøves.

Folk overalt ere meget patriotiske, i Ringsted vilde de rive Vermehren i Stykker, fordi han var Tydsker og havde sagt nogle ufor-sigtige Ord om at der maatte 5 Danske om een Tydsker, ligeledes Jmf. Suhr og Hellmers; her i Byen har været de samme Komedier om Aftenen med nogle tyske Borgere og andre, men da der blev sat Bor-gervagt baade i Ringsted og her, blev det ved Trudsler.

I Løverdags havde vi 6 Frivillige og 1 Bondekarl i Indquartering i Forvalterboligen; det var ordentlig Mudder; men det kneb forbandet med at faa Plads til dem, lignende Indquarteringer have vi haft før. Det trykker i Grunden Ringsted en heel Deel, thi alle Tropper, der kommer, ligger der om Natten.

22—5—48... Optøjerne i Ringsted have ganske rigtigt fundet Sted, de have rusket Justitsraad Harhoff, knebet Klüver, slaaet Ruderne ind til Harhoffs og Vermehrens. Folk opper sig, som Du ser. Hver Gang der kommer Tropper igjennem Ringsted gjentages Demonstrationerne imod Vermehren. Harhoff og Klüver have opført sig meget urigtigt ved at prygle Folk og skjælde dem ud for „Pak“, hvorover de bleve meget forbittrede. Dahlstrøm derimod var snildere, som han mødte uden Stok og søgte at tale dem tilrette, hvorover de ogsaa bragte ham et Hurra om Aftenen.

Særlig nær kom de krigeriske Begivenheder Familien i Godsforvalterboligen, da Plejesønnen Johan Robert Werner meldte sig som Frivillig og efter en kort Uddannelse sendtes til Krigs-

skuepladsen som Løjtnant, dog kun for snart efter at blive taget til Fange. Hans Fangenskab blev imidlertid ikke af lang Varighed, idet han saa Lejlighed til at rømme og vende hjem.

Godsforvalter Werner selv begyndte i disse Aar at skranke; særlig galt var det med Bryst og Hals, og hans Tilstand gav ofte Anledning til Bekymring. Dog passede han endnu sit Arbejde og genoptog det jævne beskedne selskabelige Liv, han havde ført før sin Hustrus Død. Til Godsets Bønder vides han at have staaet i det bedste Forhold, og som et lille Kuriosum kan anføres, at ivrige Røgere blandt disse hver Lørdag stillede hos Godsforvalteren for at afhente hans Pibeudkrads til fornyet Behandling. Tobakspiben var Godsforvalterens Lidenskab; om den skriver han ofte til Sønnen Theodor i København, baade naar den skal helt fornyes og naar den blot skal forsynes med ny Rør, som han paalægger ham at købe hos Kunstdrejer Nagel, da dels dennes hjemmegjorte Varer forekommer ham langt bedre end de tyske Fabrikata, der er billigere, dels fordi han gennem sin Kusine Anna Elisabeth Schneider gift Nagel er i Slægt med Kunstdrejeren.

Af Sønerne var Theodor nu i København, og hertil kommer i 1848 ogsaa Lorentz efter at være blevet Student for at uddanne sig til Læge. Wilhelm forberedes hjemme til juridisk Eksamen for ustuderede og Sigvart søger endnu Skolen. Af Plejebørnene var Johan efter Krigen ansat paa forskellige Gaarde, men kunde ikke finde blivende Sted hos nogen, hvad der volder Godsforvalteren mange Bekymringer; af Søstrene var Henriette, eller som hun kaldtes Jette, 1845 blevet gift med Byfoged Harhoffs Assistent A. P. W. Dahlstrøm, mens Emilie

stadig opholdt sig i Godsforvalterboligen, hvor hun gik Husholdersken Jmf. Sørensen til Haande.

I Begyndelsen af Aaret 1855 forværredes Werners Tilstand, men endnu i de første Maaneder søger han at passe sine Forretninger og tager ivrigt Del i sine Sønners forskellige Planer, ikke mindst i Theodors, der gik ud paa nu, efter at være udlært, at etablere sig som selvstændig Isenkræmmer i København. Men netop som denne stod i Begreb med at underkaste sig den lovbefalede Interessenteksamen, der skulde give Adgang til Lauget, døde Faderen 8. April 1855.

Nogen velhavende Mand var han, trods sit flittige og sparsommelige Liv, ikke blevet. Efter Sønnen Wilhelms Opgørelse efterlod han sig 8000 Rdl., hvoraf 1000 Rdl. allerede var Theodor udbetalt til Hjælp til Køb af Isenkramhandel. Men efterlod han sig ikke større Kapital, havde han sørget for at de fire Sønner havde faaet en Uddannelse, der gjorde dem skikket til vel udrustet at begynde forskellige Virksomheder, i hvilke de siden skulde vise Dygtighed og Initiativ. Lorentz var snart efter Faderens Død færdig med sin Uddannelse og nedsatte sig i September 1855 som praktiserende Læge i Ringsted, hvorefter han giftede sig med sin vestindiske Kusine Emilie Werner, Theodor begyndte allerede 1. Juni samme Aar sin egen Forretning paa Kultorvet i København, Wilhelm, der nu var exam. juris, var ansat i Ringsted, mens Sigvart først nu, efter at have staaet fem Aar i Købmandslære, blev Svend og derpaa indtraadte som Broderen Theodors Medhjælper i dennes Isenhandel.

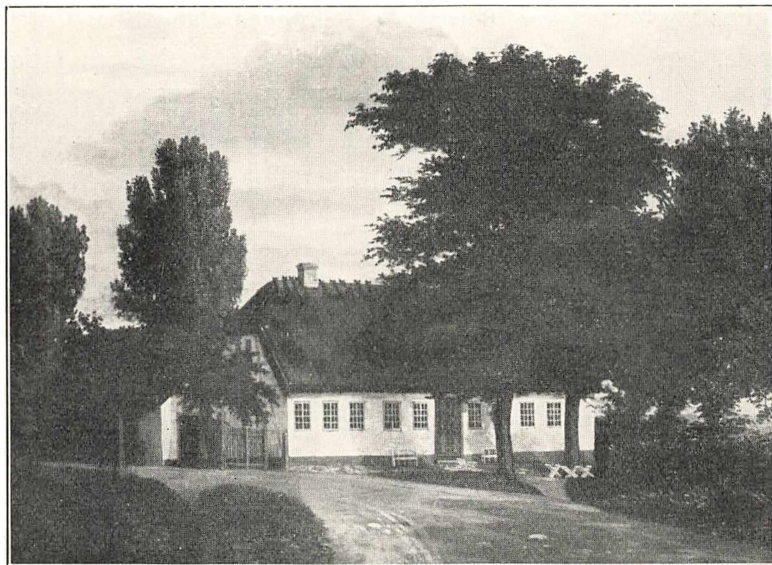
III.

THEODOR MARIUS WERNER blev født 14. Oktober 1831 om Eftermiddagen Klokken fire i Godsforvalterboligen ved Ringsted Kloster. 3. December samme Aar blev han døbt i Ringsted Kirke og som Faddere indskrives foruden Forældrene, Klokker Lorentz Schnitler Thorsteinson og Jomfru Henriette Marie Kirstine Juhl, der begge optræder som Faddere til alle Godsforvalterens Sønner.

Sin første Skoleundervisning fik Theodor hos en halvgammel, tysk Jomfru ved Navn Suhr. Hun holdt Skole for baade Piger og Drengene i to hvidkalkede Skolestuer med kønrøgstrøgen Sokkel og „Finlapperstole“ til Børnene. Fra denne lille Barne-skole, som Sophus Schandorph har skildret med meget Lune i sine „Oplevelser“, kom Theodor til Byens Realskole, hvor der kun var to Lærere, Pastor J. G. Schiødte og en forhenværende Købmand Korfitzen. Nogen fremragende Undervisning var det ikke der blev givet af disse Lærere, men vilde man ikke sende sine Sønner til en eller anden Latinskole i Nærheden, til Slagelse, Sorø eller Roskilde, maatte man lade sig nøje med Realskolen som den nu var. Med Konfirmationen, der fandt Sted 19. April 1846, sluttede Skolegangen, og Theodor drog snart efter, 6. Maj, til København, fulgt af Faderen.

I København skulde han nu begynde som Lærling paa Prøve hos Isenkræmmer Christian Frederik Møller af Firmaet „J. E.

Møllers Enke & Co.", som drev Handel paa Store Købmagergade, og som regnedes for et af Hovedstadens førende Isenkramhuse. Det var blevet grundlagt 1810 af Isenkræmmer Johan Erik Møller, der døde 1825, hvorefter det videreførtes af Enken, der

Godsforvalterboligen ved Ringsted Kloster.
(Efter gammelt Maleri).

1831 optog C. F. Møller som Compagnon. Med ham tilførtes der Firmaet nyt Initiativ, ikke mindst viste han sig som Foregangsmand paa en gros Handelens Omraade, idet han som en af de første indenfor sit Fag begyndte at udsende Rejsende paa Sjælland og Bornholm i Konkurrence med de tyske Agenter, der allerede havde gjort det jyske Isenkrammarked afhængigt

af Hamburgs Købmænd. At Møllers Firma stod i Anseelse ses ikke mindst af det forholdsvis store Antal Lærlinge, som af ham indstilledes til Svendeprøve og hvoraf flere siden nedsatte sig som selvstændige Handlende. I Aarene 1840—50 bestod saaledes fem af Møllers Lærlinge Svendeprøven: 1842 Frederik Julius Hartmann, der 1846 aabnede sin egen Handel paa Østergade, 1843 Otto Emil Hendrik Hendriksen, 1846 Søren Julius Rohde, der 1848 overtog Firmaet „Baadh & Winther“, 1847 Hans de Hemmert Ebbesen, der blev selvstændig 1853, og hvis Firma endnu eksisterer i Dronningens Tværgade, og 1848 Ignatius Andreas Gold.

Naar T. M. Werner blev sat til Isenhandelen skyldes det nok i første Række den Forbindelse Godsforvalter Werner gennem Schandorphs havde med Isenkræmmer Møller, for hvem han flere Gange havde Incassationsforretninger paa Ringstedegnen. Men hertil kommer, at netop indenfor dette Fag syntes der i disse Aar at aabne sig gode Muligheder for unge energiske Mennesker. Man var klar over, at Lauget ikke i Længden kunde tilfredsstille Efterspørgslen efter Isenkram i en By af Københavns Størrelse med det Antal Handeler, man hidtil havde holdt og som Lauget selv søgte at bevare. Sagen var den, at siden 1807, da Isenkræmmerlauget udskiltes som selvstændigt Lag fra det tidligere Urte- og Isenkræmmer- samt Sukkerbagerlaug, der var oprettet 1693, havde Interessenternes Antal været dalende. 1807 var der i Lauget indtegnet tyve Firmaer, 1835 talte det kun sytten, 1846 naaede det dog atter op paa tyve, hvad der synes at have foruroliget de gamle Medlemmer noget, ikke mindst

da der samme Aar ikke indstillede sig mindre end otte Drenge til Svendeprøven.

Med helt ublandet Glæde var det ikke, at T. M. Werner havde forladt sit Hjem. Her laa hans Moder nemlig syg, og ingen vidste, om ikke hendes Dage snart var talt. Men den ny Virksomhed optog dog den unge Lærling i den Grad, at han i de første Dage efter sin Tiltræden ikke fik Stunder at skrive hjem. Faderen sender ham derfor følgende Brev:

Naar Du, min kiære Theodor, vidste med hvilken Længsel baade jeg og især Din Moder imødesaae det Brev, som vi forventede fra Dig med Posten i Dag, saa vilde Du vist ikke have skuffet vor Forventning. Dog jeg kan nok begribe, at Du i disse første Dage ikke ret vel har kunnet finde Lejlighed til at skrive, og vi undskylder Dig derfor ogsaa begge; men lad mig see, at Du ret ofte skriver os til, og Du maa endelig see til at faa dette Brev med Posten paa Mandag eller senest paa Tirsdag, thi dersom der intet Brev kom fra Dig med een af disse Poster, vilde det især bedrøve Din Moder.

I min Fraværelse har Mutter været meget slet, endog saaledes, at Man frygtede for at hun skulde døe. Senere har hun været noget bedre. — Saaledes som jeg har sagt Dig, maa Du i Dine Breve til Mutter aldeles ikke yttre nogen Misnøie, eller noget som kunde være hende ubehageligt, og dette maa endog ej heller skee i Dine Breve til mig, siden jeg jo dog ikke kan undlade at vise Mutter Dine Breve. Men desuagtet maa jeg selvfølgelig ønske, at Du intet skiuler for mig, men derimod aabent og uforbeholden meddeler mig Dine Tanker; selv om der i disse Meddelelser maatte være noget mindre behageligt, vil det dog være mig kiært at modtage samme for at jeg kan raade Dig efter min Overbevisning. Naar Du imidlertid maatte have noget mindre behageligt at meddele, saa giv mig dette paa et særligt Stykke Papir, som jeg kan undlade at vise Mutter.

Lad mig nu see, kiære Theodor, at Du stadig beholder Lyst og Iver for det Fag, hvori Du er indtraadt, og som skal bane Udsigterne for Din Fremtid. Søg at indrette Dine Handlinger saaledes, at Du erhverver Din Principals Yndest, og Velvillie hos alle, med hvem Du kommer i Berørelse. — Selv mod Tyende eller andre, som Du maatte troe at staa paa et lavere Trin end Du, viis Venlighed og Ærlighed. Du vil sikkert selv i Tiden finde Dig vel derved, om Du indretter Dit Forhold saaledes, at Du vække Velvillie hos alle.

Med Moderens Sygdom tog det snart en skæbnesvanger Vending. Hun døde 13. Juli. Sønnen var hjemme til Begravelsen, men rejste straks efter tilbage til København. Her boede han hos sin Principal og maatte ikke blot dele Kammer, men ogsaa Seng med en anden Læredreng. Megen Frihed havde han ikke; om Hverdagene arbejdede man fra den lyse Morgen til langt ud paa Aftenen, og selv om Søndagen var Butiken som oftest aaben til Kl. 9 om Morgenen og efter Kl. 4 om Eftermiddagen. Men Fritiden blev udnyttet godt.

Et særlig yndet Tilflugtssted havde han hos Faderens gode Ven Bogholder Thaning, men i Hovedstaden var der ogsaa en Del Familie, som han lejlighedsvis besøgte. Enkelte Gange fik han ogsaa Besøg af Ringstedboere, kun Faderen synes ikke at have vovet sig ind til Hovedstaden, dels fordi hans Helbred ikke var godt, dels fordi hans Arbejde ikke tillod ham at være længere Tid fra Hjemmet. Skulde han møde Sønnen, maatte det ske paa anden Maade: paa Halvvejen; men selv dette kunde volde Vanskeligheder nok, som det fremgaar af følgende Fragmenter af Breve fra Faderen:

1—7—46... Ligesom forrige Aar saaledes tænker jeg ogsaa paa i Sommer at giøre en Tour, formodentlig en Søndag til Ledreborg og be-

søge Christensens, og jeg har tænkt paa, om det ikke skulde være muligt, at Du ogsaa kom dertil; men hvorledes skulde dette kunde lade sig gjøre, thi at gaae dertil er for langt, det meste af 5 Miil fra Kiøbh., maaske kunde det skee med Dagposten til Roeskilde om Morgenen og med samme derfra om Aftenen igien; fra Roeskilde til Ledreborg kunde Du nok gaae.

23—7—46... Jeg har nu besluttet at gjøre Touren til Ledreborg paa Søndag, hvis Vejret bliver godt, imodsat Fald bliver der naturligvis intet af. Kan Du ogsaa komme dertil, vil det selvfølgelig være mig og dine Brødre kiært, men jeg vil dog gandske overlade til Dig, om Du bør gjøre Touren eller ikke, for det første er det vanskeligt med Befordringen, — at Du skulde tumle alene med en leiet Eenspænder kan jeg ikke ønske; Du er alt for lidt vandt til at kiøre og disse Leieheste have ofte Nykker, — og for det andet kunde det jo gjerne træffe, at Du kom til Ledreborg uden at træffe mig, thi Veiret kan jo sagtens være godt i Kiøbenhavn og daarligt her. Kiør Du imidlertid Touren i Eenspænder, maa Du see til at faae en Kudsk med.

30—7—46... Jeg kan helt vel begribe, at Touren til Ledreborg slet ikke har moret Dig, og Du kan ogsaa troe, at det ret har bedrøvet mig, at jeg ikke kom dertil. Denne Tour vilde jo saa særdeles have glædet mig, idet jeg der havde faaet samlet Dig med Dine Brødre hos een af mine bedste Venner og endogsaa vilde have truffet min gode gamle Ven Thaning. Men Du veed, at jeg havde skrevet, at jeg kun vilde gjøre Touren, naar Veiret var godt, og dette var langt fra ikke Tilfældet. Dog dersom jeg havde haft nogen sikker Formodning om, at Du og Thaning var taget dertil, havde jeg ogsaa gjort Touren....

Madame Christensen med hendes Børn var hos mig i Mandags paa Reise til Holsteinborg. Hun sagde mig, at Du ikke var gandske rask og dette foranlediger mig til at sige Dig, hvad jeg ogsaa uden denne Underretning havde betænkt at sige Dig, at Du bør være varsom, thi jeg antager rigtig nok, at Du ikke har nogen stærk Konstitution. Vogt Dig, naar Du er svedig, da for pludselig at blive afsvalet paa kolde

Steder. Vogt Dig ogsaa for at blive gennemvaad og for vaade Fødder, og vogt Dig endelig for at blive forkiølet.....

Af Faderens Breve fremgaar kun lidet til Underretning om Sønnens Færd i det daglige. En enkelt Gang sender han ham Penge til en ekstra Fornøjelse, f. Eks. 2 Rdl. til en Fugleskydning, oftere er imidlertid Formaninger om at vise Forsigtighed baade med Helbred, og naar han foretager „Søeture“ med sine Venner.

Efter tre Maaneders Forløb var Prøvetiden udløbet, og Theodor forhører sig derfor hos Faderen, om denne har faaet sluttet Kontrakt om Læretiden med Isenkræmmer Møller. Faderen svarer: „Med Hensyn til at Din Prøvetid er udløben, venter jeg, at Hr. Møller selv nok vil erindre dette og ved Lejlighed sende mig en Lærekontract til Underskrift, hvormed det naturligvis ikke har nogen Hast, da jeg forventer, at Din Læretid vil blive regnet fra Din Ankomst“. Dette skulde senere vise sig at være en Misforstaaelse. Imidlertid fortsatte Theodor nu som Læredreng hos Møller. Denne var en streng Herre, der holdt nøje paa sin Ret overfor de undergivne, og dette fik Theodor straks at mærke, idet Møller nægtede ham Tilladelse til at komme hjem i Julen, idet Læredrengene kun havde Krav paa en Ferie om Aaret, og Theodor havde jo haft fri i Anledning af Moderns Begravelse. Det følgende Aar er han et Par Dage hjemme i Paasken, men Aaret derpaa kommer han slet ikke hjem. Anledningen hertil er Krigen og den deraf følgende Indkvartering af Soldater i Godsforvalterboligen.

Vinteren 1849 oplives ved at Broderen Lorentz kommer til København for at begynde sit medicinske Studium, og i Selskab

med ham tilbringer Theodor nu mange fornøjelige Stunder, ikke mindst med L'hombre-Spil, der af begge synes at være drevet med stor Lidenskab. Nu melder han sig ogsaa ind i Jordans Lejebibliotek og begynder sin Boglaanervirksomhed med „Paris' Mysterier“ og fortsætter med „Berlins Mysterier“. Af og til besøger han ogsaa Teatret om Søndagen, hvor han ikke mindre end to Gange dette Efteraar ser „Regimentets Datter“. I Julen 1850 er han hjemme, og Juledag er han i Kirke, hvor han hører en „Tordentale“ og nyder „Offersuiten med Justitsraaden i Spidsen“, men ellers gaar fra Selskab til Selskab med Faderen og sine Brødre eller aflægger Visitter hos Schiødtes, Grundtvigs, Dahlstrøms og Schandorphs. Tredie Juledag vender han tilbage til København.

Aaret 1851 begynder han med at overvære Froprædikenen i Frue Kirke, og om Aftenen fejrer han Nytaarsdagen sammen med Fætteren Johan ved først at gaa i „Casino“, hvor de finder Forestillingen kedelig og derfor forlader efter en halv Times Forløb for derefter at tilbringe Resten af Aftenen i „Røde Mølle“. I de følgende Uger er han meget sammen med Fætteren, der er kommet til København for ved Krigsretten at forklare, hvorledes han blev taget til Fange og siden slap fri. Meget Tid til Fornøjelser blev der dog ikke i den kommende Tid. Alvoren: Svendeprøven nærmede sig, og nu viste der sig Vanskeligheder, man ikke havde beregnet, idet Isenkræmmer Møller ikke vilde anerkende, at Lærekontrakten udløb til Maj. Faderen skriver herom 21. Marts:

Den Gienpart af Din Contract, som jeg i sin Tiid har modtaget af Møller, følger hoslagt. De Vanskeligheder, Du omtaler med Hensyn

til Examen og som maaske ogsaa vil vise sig ved Indskrivning til Svend, reiser sig formodentlig deraf, at Contracten først er oprettet og Indskrivning sket i 1847; men Contracten viser jo, at Læretiden er 5 Aar fra 1ste Juni 1846, og at Du virkelig har staaet i Lære fra 1. Maj 1846 kan jo i al Fald godtgjøres. — Søg at rydde Hindringen for Din Examen afvejen, men pas paa derved ikke at støde Møller for Hovedet.

Vanskelighederne viser sig dog snart at være til at overvinde og 23. April 1851 afholdes der Svendeprøve for ham og tre andre Læredrenge. Men Konflikten havde givet T. M. Werner Ulyst til at blive hos Møller, og han opsiger derfor straks efter sin Stilling. Dette behagede ikke hans Fader, der skriver:

Jeg vil ikke nægte, at Tanken om, at Du i nogen Tiid skal være uden Emploi, uden Beskæftigelse, har helt forstenet mig, og at Efterretningen om, at Du var blevet, vilde have været mig kjærere. Imidlertid kan jeg ikke billige det Forhold, der er brugt imod Dig, og jeg skal derfor heller ikke misbillige det Skridt, som Du har gjort, naar kun Du ret snart igien maatte komme i Virksomhed. — At Du, straks efterat have udlært, udtræder af Din Condition er ikke meget anbefalende, og at Du har gjort dette uden at have noget andet Sted, end mindre. — Søg derfor jo før jo heller igjen at komme i Virksomhed. —

Imidlertid sker der den Vending i Tingenes Tilstand, at Isenkræmmer Møller overdrager sin Handel til Isenkræmmer Anthon Thomas Fait, der ophæver Detailhandelen og flytter til Lille Købermagergade 62. Paa Møllers Anmodning er T. M. Werner nu behjælpelig med Detailhandelens Afvikling og Opførelsen af Varelageret. Hermed er han beskæftiget, til han 1ste November træder i Tjeneste hos „Baadh & Winther“, hvis Indehaver, Søren Julius Ronde, havde været Rejsende hos Møller

i Werners første Læreaar. Hos Rohde kom han til større Forhold. Her beskæftigedes fire Svende, eller som det hedder i Dattidens Sprog: Handelsbetjente, og to Dreng, foruden en Kontorist, og hele Virksomheden var præget af Fremgang. Længe skulde han dog ikke blive her, da Rohde allerede 5. Februar 1855 afgik ved Døden, kun 34 Aar gammel. En Blodforgifning gjorde Ende paa hans Liv. Samme Dag sender Werner sin Fader en Meddelelse om Dødsfaldet og udkaster den Plan, at han skal overtage Rohdes Handel. Til dette kræves imidlertid ikke blot den til Overtagelse af selve Handelen nødvendige Kapital, men ogsaa en større Sum til Indskud i den Lauget tilhørende Raadvad-dam Fabrik, i hvilken enhver ny Interessent i Lauget var pligtig at tage Aktier. Fra Faderen faar han omgaaende Svar:

Kiære Theodor! Allerede Dit igaar modtagne Brev bedrøvede mig ret inderlig i det jeg deraf saa Din gode Principals saa pludselig paakomne meget betænkelige Sygdom, og Din i Dag modtagne Efterretning om hans dødelige Afgang forøgede selvfølgelig min Bedrøvelse.

Du ønsker at overtage hans Handel, og det vilde jo naturligvis være mig overmaade kiært, om dette kunde ske, og Du maatte kunde komme ud af det. — Men, min kiære Theodor, jeg har for lidt Indsigt i dette Fag til at kunne raade Dig til eller fra. — Fra mit Standpunkt maatte det endog forekomme mig betænkelig for Dig uden nogen Formue at overtage en saa vidtløftig Handel, der altsaa maatte ske ved betydeligt Laan, der ikke alene aarlig skal forrentes, men endog formentlig ogsaa afdrages. Allerede de 3000 Rdl. til Raadvads Fabrik paaførte Dig en aarlig Udgift af 120 Rdl., hvoraf Du ingen Nytte faar. — Derfor overvei og calculer Du selv i al Fald med andre i dette Fag kyndige Mænd denne Sag, forinden Du tager endelig Beslutning.....

Jeg finder det meget rigtigt, at Du endnu ikke har yttret noget til Enken om denne Sag, thi hun er jo som Enke berettiget til at fortsætte

Handelen, og førend Du bliver forvisset om, at hun ikke vil dette, var det jo ikke rart, om hun kom til Kundskab om din Hensigt.

Forhandlingerne med Rohdes Arvinger indledes, og da Isenkræmmer Møller erklærer sig villig til at laane T. M. Werner den fornødne Kapital, synes Vejen banet. Men Faderen er stadig betænkelig. Han skriver 12. Februar:

„Dersom Du, min kiære Theodor, maatte kunde faa Dit Ønske om at overtage Rohdes Handel opfyldt, hvilket jeg vistnok med Dig maatte ansee for en stor Lykke, saa kan jeg kun gientage, hvad jeg allerede har yttret, at Du derved bør være meget forsigtig og søge at mage det saa, at Du ikke alene kan overtage Handelen, men ogsaa nogenlunde være forvisset om, at Du vilde kunde vedblive den. — At Møller skulde vilde opsige Dig de Contanter eller den Caution, hvormed han vil assistere Dig, tør vi jo vel antage ikke saa lettelig at ville skee. Men han kan dø. For alle Tilfælde kan Du blive sikret med Hensyn til Laanet, at dette tilsiges Dig uopsigelig for en vis Tiid, men med Cautionen lader dette sig vel ikke gjøre.“

Foruden Vanskeligheden ved at skaffe Kapital, var der ogsaa den, at Werner endnu ikke var myndig. Han indgiver derfor straks Ansøgning om Myndighedsbevilling, og denne Ansøgning støttes af Isenkræmmerlauget ved et Møde i dets Bestyrelse 12. Marts, hvor man anbefaler hans Ansøgning med den Motivering, at han skal overtage Rohdes Handel. Imidlertid møder der en ny Liebhaber til denne, nemlig Rohdes Broder Johan Gudmann Rohde, der fra 1842 havde drevet Købmandshandel i Holbæk, 29. Maj fik han Borgerskab som Grosserer i København og 26. November fik han kgl. Bevilling til Indskrivning i Isenkræmmerlauget, der havde modsat sig hans Ønske om at

blive Interessent. Allerede 12. Oktober havde han overtaget Svigerindens Varelager for omtrent 46400 Rdl. Naar Werner maatte give op, skyldes det ikke alene J. G. Rohdes Optræden paa Arenaen, men ogsaa den Ændring i den unge Handelsbetsjents hele Stilling som Faderens Død, 8. April, bevirkede. Han var nu henvist til sig selv og kunde ud over de 1000 Rdl., Faderen allerede havde stillet til hans Disposition, ikke vente at modtage nogen større Arv. Et noget senere Opgjør viser dog, at der til hver af de fire Brødre blev omtrent 2000 Rdl. i Arv.

Ny Planer maatte lægges, og det adskilligt mere beskedne, da ogsaa Isenkræmmer Møller, grundet paa Sygdom, han døde 24. Oktober 1855, ikke turde inlade sig paa større Engagementer, og Werners Blik faldt da paa en mindre og mere overkommelig Handel, nemlig den af Isenkræmmer Carl Theodor Risting drevne Forretning paa Kultorvet, i det nuværende Nr. 4. Denne Handel, der var grundlagt 1845, var saare beskedne, den bestod af en Butik og et lille Baglokale, men passede sikkert bedre som Begyndergrundlag for en ung Mand end Rohdes store Forretning. 11. April afholdtes den befalede Interessenteksamen for T. M. Werner og 1. Juni overtog han Ristings Handel. Som Medarbejder fik han straks sin Broder Sigvart, der netop nu var udlært som Købsvend, og som Lærling antog han Theodor Schandorph, en Broder til Digteren, og Jens Peter Hansen.

Det var i en heldig Tid, T. M. Werner begyndte sin Handel. Endnu stod den gamle Laugsordning ved Magt og sikrede den unge Begynder rolige Arbejdskaar uden alt for paagaende Konkurrence, men samtidig aabnede Grundlovens Bestemmelse om, at der snarest skulde gives alle lige Adgang til Erhverv ved Op-

hævelse af al Laugstvang, Udsigter for den dygtige og energiske Kjøbmand til at udvide sit Interesseomraade. For Werner, der allerede af Isenkræmmer Møller var sat ind i de Fordele en gros Handelen med Isenkram kunde bringe, fik dette sin store Betydning. Han følte sig ikke henvist til kun at drive Butikshandel, men begyndte straks at knytte Forbindelser rundt om paa Sjælland, hvis Byer han selv besøgte for at gøre sig bekendt med Forholdene og vinde Kunder. Heldet fulgte hans Flid. Aar for Aar øges hans Forretnings Omsætning og giver ham et Udbytte, der ogsaa sætter ham i Stand til at række sine Brødre en hjælpende Haand i disse Aar, hvor ogsaa de, som Begyndere, hver i sit Fag, nok kunde trænge til nogen økonomisk Støtte. Efter fire Aars Forløb kunde han tillade sig en større Udenlandsrejse til Schweiz og Paris. Forretningen passedes i hans Fravær af Broderen Sigvart, der i sine Breve kun beretter godt om Forretningens Trivsel. „Geschäften gaar sin sædvanlige jævne Gang og Penge har jeg nok af“, skriver han 19. August 1859, og faa Dage senere: „Forretningen gaar som sædvanlig i Høsten ikke overvættes stærkt, men dog ret tilfredsstillende, vi har alle nok at bestille, men kan dog godt overkomme det uden ekstra Anstrengelse. Jeg har ikke flere Udbetalinger i denne Maaned og en contant Beholdning paa 1400 Rdl., saa jeg trænger ikke.“

I Tiden efter Hjemkomsten fra Udlandet maatte den unge Isenkræmmeres Tanker ikke blot beskæftige sig med den egne Forretning, men ogsaa med Laugets, især med dettes Forhold til Raadvaddam Fabrik. Denne, der var blevet grundlagt 1664 som Slibe- og Krudtmølle, var 1765 blevet overtaget af Isenkræmmerlauget for 27490 Rdl., dens Bygninger assureredes 1852

for 55180 Rdl. og var saaledes et ret betydeligt Aktiv, i hvilke alle Laugets Medlemmer var interesseret, ikke mindst da Driften gav Overskud, i 1855 omtrent 1500 Rdl., og som man derfor gerne saa bevaret ogsaa efter det gamle Laugs Ophævelse. Efter nogen Strid med Finansministeriet blev det 1860 fastslaaet, at Fabrikens Grund omfattede 21 Tdr. Land med derpaa staaende Træer og Friskov, og at den Kapital, der endnu skyldtes Statskassen paa dette Areal, skulde blive staaende som et Laan, der forrentedes med 4 % aarlig og hvert Aar afdroges med 1000 Rdl. For at kunne yde dette Afdrag foreslog Werner selvanden, at Avancen paa Raadvaddams Fabricata skulde forhøjes fra $12\frac{1}{2}$ til $16\frac{2}{3}$ %, og at Betalingen skulde erlægges contant uden Rabat. Samtidig med at dette vedtoges, gav Laugets 24 Interessenter Finansministeriet en Erklæring om, at de ogsaa efter Laugets Ophævelse hæftede solidarisk for Fabrikens Gæld til Statskassen. Den ny Ordning skulde gælde for ti Aar regnet fra 1. Januar 1862. En Bestyrelse for Interessentskabet blev valgt og Werner valgtes til Suppleant. Flere ny Bygninger blev nu opført, derimellem en ny Fabriksbygning og Restaurationen paa Skrænten ved Aaen. 1867 stod Fabriken med Bygninger og Inventar Interessenterne i 71000 Rdl. Den af Interessenterne indskudte Kapital bogførtes kun til 5000 Rdl., mens Prioriteter og Bankbehæftelser androg 50378 Rdl., og de løbende Veksler 48000 Rdl. I dette Aar var Varesalget 79532 Rdl. og Overskudet 1620 Rdl.

Efter de ti Aars Forløb vedtoges det paa en Generalforsamling, at Fabriken skulde stilles til Auktion. Men trods fire Auktionsforsøg opnaaede man ikke noget acceptabelt Bud, hvorfor

ni af de gamle Interessenter suppleret med et Medlem udefra dannede et nyt Interessentskab. Werner indtraadte i dettes Bestyrelse. Som Aarene gik, faldt de fleste af Interessentskabets Medlemmer fra, og i 1891 var Isenkræmmer H. E. Halberg, „Baadh & Winther“ og Werner de eneste tilbageblevne og saaledes Eneejere af Fabriken, der nu væsentligst dreves som Knivfabrik med to Vandhjul og en Dampmaskine som Driftkraft, og som beskæftigede henved 90 Arbejdere. For disse var der oprettet Syge- og Begravelseskasse og for deres Børn, et halvt Hundrede i Tal, holdtes der en privat Skole, hvis aarlige Eksamen Werner altid sørgede for at overvære med en større eller mindre Del af sin Familie.

IV.

MED sine Brødre Lorentz og Wilhelm, der i de nærmeste Aar efter Faderens Død begge havde deres Virksomhed i Ringsted, stod T. M. Werner i stadig Forbindelse. Mindst een Gang om Maaneden veksledes Breve, og trængte Brødrene til hans Hjælp, var han altid rede, enten det saa gjaldt Smaatjenester, han skulde vise dem ved Indkøb i Hovedstaden, eller det var Økonomien, det kneb med.

Lorentz Werner havde i September 1855 nedsat sig som praktiserende Læge i sin Fødeby og var med godt Humør og Tillid til Fremtiden gaet ind til sin Gerning. Han giftede sig med sin vestindiske Kusine Emilie og fik ogsaa snart en ganske god Praksis. 6. Marts 1856 skriver han:

Bønderne have heldigvis til Ære for deres Skarpsindighed udfundet, at jeg er den skrappeste af Ringsted Doctores og at jeg har et medlidende Hjerte; men hertil kommer, at de kunde fortælle mig, at min Fader kjendte de nu saa helt godt, samt endelig, at jeg har hjulpet flere, som har søgt mange andre uden Nytte. Med andre Ord: jeg gør smaa Mirakler. Byen kommer ogsaa godt med, vil sige naturligvis de mindre Borgere, men de er ogsaa gode.

I Juni samme Aar melder han, at Praksis er „beroligende“, og at han sammen med Broderen Wilhelm, der er ansat i Sparekassen for Ringsted og Omegn, tænker paa at købe eget Hus.

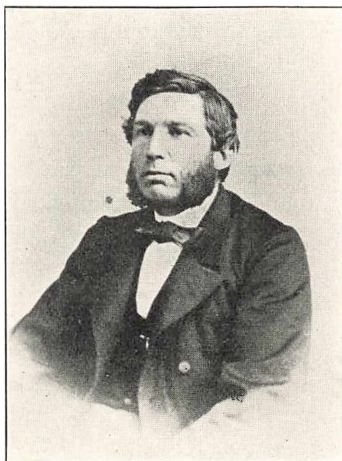
Men allerede næste Maaned begynder de første Skyer at vise sig paa hans Himmel, idet han ikke, som han havde gjort Regning paa, bliver Læge ved den sjællandske Jernbanes Ringsteddistrikt, da de Betingelser, man fra Jernbanens Side opstiller, ikke er til at gaa ind paa. En mager Trøst er det ham dog, at flere af de ved Jernbanen ansatte har spurgt, om de maa stemme paa ham ved Valget af Doctor; det viser ham jo, at han har skabt Tillid omkring sig.

I Oktober 1857 flytter han ind i sit eget Hus, men ved Købet af dette har han paadraget sig ret svære økonomiske Forpligtelser, og da hans Praksis ikke svarer helt til hans Forventninger, kniber det ofte at komme ud af det. Men Modet mister han ikke. Januar 1858 skriver han: „Penge knappe — Praksis ingen — Sundhedstilstanden foruroligende god — Haabet og Taalmodigheden fortræffeligt“. Og da Broderen anbefaler ham for Fremtiden at opstille lidt nøjere Beregninger over Indtægter og Udgifter, svarer han:

Du taler om at stille Beregninger op, det gjør jeg paa det kraftigste, men hvad hjælper det, naar de til de nøjagtige og meget knebne Beregninger nødvendige Penge ikke indkomne. Dog maa jeg tilstaa, at min Tilstand aldeles ikke ængster mig, saalænge Vorherre blot giver mig Sundhed og Liv. Min Tilstand er vist endogsaa nær de bedste blandt Danmarks yngre Læger.

En ny Skuffelse møder ham, idet han ikke bliver Godslæge paa Giesegaard, hvad han havde haabet, men Trøsten kommer, da han 1861 udnævnes til Jernbanelæge. Ved denne Tid er ogsaa hans Praksis taget til, saaledes at han føler sig nogenlunde tryk for Fremtiden.

Wilhelm Werner havde det straks efter Faderens Død ret vanskeligt, han var ikke glad for sin Stilling i Banken, da den ikke forekom ham at føre til noget, og at begynde en selvstændig juridisk Virksomhed som Sagfører følte han hverken Evner eller Lyst til. Theodor søger at holde Humøret oppe i ham ved

LORENTZ WERNER

at pege paa de gode Sider, der er ved hans Stilling, og opfordrer ham siden for Alvor at tænke paa at blive Sagfører; men han svarer:

Du har i Dit Brev kun fremstillet de gode Sider ved en rettænkende Jurists eller Procurators Liv, — hvoraf jeg gjerne indrømmer, at der gives flere, men Du har ikke fremstillet Skyggesiderne. — Vi kan aldeles ikke henpege paa Faders Liv og Stilling, — han har jo ikke været henvist til alene at leve af Procuratorhaandværket, og han har derfor kundet vælge hvad han vilde have med at gjøre, — men selv han har vistnok

mange Gange handlet anderledes end hans egne Følelser kunde tilskynde ham. Jeg kan ikke haabe at opnaa en lignende Stilling. Jeg maa enten blive Procurator eller Godsforvalter. Det første alene er i Almindelighed kummerligt, naar man da strengt vil holde sig til Retsprincippet, og da jeg saa vidt mulig ønsker at gennemføre dette, vil jeg nødig udsætte mig for den Mulighed, at jeg for at bevare et materielt Velvære, eller for at skrabe de første Fornødenheder sammen, skulde forledes til at afvige fra dette. Det sidste tiltaler mig mere, og er egentlig en Stilling, som jeg intet har imod, men derved er den Hage: hvor faar man fat i en saadan Stilling, der kan give mig og Familie Underhold, jeg kan nemlig ikke ønske andet end at se mig som Familiefader engang i Tiden. Denne maa gjøre Udslaget, paa hvad den bringer maa naturligvis mine Beslutninger om min fremtidige Virksomhed beroe, — meget mulig derfor, at jeg bliver, hvad jeg er, lever og dør som Skriver.

To Aar senere skulde det imidlertid vise sig, at Wilhelm Werner fandt sin Plads og det netop som Godsforvalter, idet denne Stilling blev ham tilbudt paa Lyngbygaard og Gjerdrup.

Han fortæller selv herom:

For en 4 a 5 Dage siden kom Christian Barner til mig og fortalte at han af Forvalter Koch paa Gunderslevholm var anmodet at spørge mig om jeg kunde være tilbøjelig til at modtage en Godsforvalter-tjeneste, som han i saa Fald kunde skaffe mig. Jeg skrev samme Aften til Koch om at meddele mig noget nærmere i denne Henseende, og fik derpaa i Løverdags Aftes Svar fra ham. Tjenesten var paa Lyngbygaard og Gjerdrup der tilsammen udgør 600 Tdr. Hartkorn, den første Gaard ejes af Proprietær Quistgaard og den sidste af hans Brodersøn Student Quistgaard, for hvem Onkelen er Courator.

Lønningen er 500 Rdl. aarlig, fri Station, undtagen Vask, samt Foder og Pasning for en Hest, 10 Pr. af Indfæstningerne og de sædvanlige Procenter ved Auktioner, men hvor meget de to sidste Dele kunde blive

vidste han ikke. Forresten ønskede Koch selv at tale med mig, og jeg besluttede mig derfor til at tage ud til ham, hvilket ogsaa skeete om Søndagen. Foruden det jeg nu allerede vidste fortalte han mig at Quistgaards Broder, der er Præst i Nærheden, har en deel Kirkegods, som han antog at ville blive underlagt min Bestyrelse, men han kunde ikke sige mig hvad Indtægt det vilde give mig. Ligeledes antog han at jeg

WILHELM WERNER

vilde faae nogen Indtægt ved, at Quistgaard var Courator for endeel Enker der paa Egnen, men heller ikke herom kunde han udtale noget bestemt.

Foruden Godsforvalterforretningerne vilde jeg faa Bestyrelsen af Studentens løse Formue, der bestod i kgl. og private Obligationer. Min Kost nød jeg i Forening med Familien, og han antog at jeg naar jeg selv vilde kom til at leve i Familien. Jeg fik et Værelse foruden Con-
toiret. Boeligen er paa en lille Gaard Jægershuus beliggende i en Skov en halv Miil fra Skelskjør og halvanden Miil fra Korsør. Manden er en faderlig og fortræffelig Mand, maaskee plaget af lidt Særhed, men han

antog at jeg meget let kunde forskaaffe mig et meget behageligt Ophold der. — Met Eet og alt kunde man nok anslaae Tjenesten til 1200 Rdl.

1. Maj 1858 tiltræder han Stillingen og finder sig meget hurtigt særdeles vel til rette i de ny Omgivelser. Han skriver:

Med sand Fornøjelse foretager jeg saa ofte min Tid tillader det Udflugter omkring her i Egnen, der er forholdsvis rig paa deilige Naturscener. Man er et ganske andet Menneske, naar man saaledes tumler sig omkring kun med Naturen for Øje

Der er al mulig Grund til at være tilfreds: god Omgang, og god Forstaaelse med Herskabet, god Levemaade, ganske gode Indtægter, vel seet af mine Bekjendte her paa Egnen, og elsket af mine Vasaller. Hvad kan man i Grunden ønske mere.

Af og til besøger han Broderen i Ringsted og en enkelt Gang naar han ogsaa til København, draget af Rygtet om den skønne spanske Danserinde, der satte hele Byen i Henrykkelse. Da Rygtet om hende naar ud til ham, skriver han til Theodor:

Den underdejlige Pepita har naturligvis opvakt min Nysgerrighed, og jeg gad nok se den Tingest, — meget muligt kan det derfor være, at jeg en skønne Dag kommer anstigende. Min Herremand og Frue have set hende, men vare slet ikke saa begejstrede, som I lade at være, hvilket jeg dog ikke vil regne saa nøie, thi omend Du og den brave Vermehren end kunne være noget vel entusiastiske, saa troer jeg dog nok i dette Kapitel bedre Eders Dom end de Gamles.

I Oktober kommer han til København og ser Danserinden, og hjemvendt skriver han:

Det oplevede staar som en yndig Drøm for mig, der har efterladt et uudsletteligt Indtryk. Jeg er inderlig glad over at have seet hende og endnu mere glad over, at jeg er istand til at føle den Beundring for hende, som jeg gør. Der er noget beroligende i, at man endnu er imod-

tagelig for det Ideale, thi kun saaledes kan jeg kalde hendes Skjønhed — man er da ikke fuldkommen Prosaiker.

Nogle Maaneder senere, da Pepita er rejst, skriver han:

Formedelst mit følende Hjerter tager jeg den inderligste Deel i Eders Sorg over Pepitas Bortrejse, men ogsaa for egen Regning har det voldt

SIGVART WERNER

mig Bedrøvelse, jeg havde dog sikkert haabet endnu engang at see hende.

Men harmes I Dydige! — for nogen Tid siden var her Komedianter i Skjelskør, og deriblandt en Donna, som førte Navnet „Pepita den anden“. Folk stormede til for at se hende. Forventningen var spændt paa sit højeste, da gaar Tæppet og Damen kommer, yndigt springende, ind. Publicum stirrer og stirrer, men det er fast ikke til at opdage, at hun har Skjørter paa. Endelig lykkes det dog for nogle, der er bevæbnede med Kikkerter at opdage, at hun er iført en meget tynd Tricot og det

mindst mulige Antal Skjørter, der tillige have den mindst mulige Længde. Damerne fik travlt med at slaa Øjnene ned. Efter denne Præstation fandt vor Politimester sig foranlediget til at anmode Damen om at forsyne sig med nogle flere Skjørter den næste Aften, over hvilket Tilhold hun skal være blevet meget forbavset.

Allerede i Efteraaret 1858 gør han sig Forhaabninger om at blive befordret til et bedre lønnet Embede som Godsforvalter paa Espe, men dette lykkes ikke; derimod staar Lykken ham bi, da han, der længe har sværmet for Christian Grundtvigs Søster Florentine, i Begyndelsen af Aaret 1859 atter er sammen med hende i Ringsted. De bliver forlovede, og alt synes ham nu Sol og Sommer, selv om han indser, at han ikke kan gifte sig lige med det samme.

I Begyndelsen af Aaret 1861 bliver Stillingen som Godsforvalter paa Gunderslevholm ledig, men Wilhelm Werner faar kun en Del af, hvad han her gør sig Haab om, idet der oprettes et særligt Godsforvalterembede for Charlottendal, Caistrup og Gyldenholm; men dette er alligevel saa meget bedre end det han har, at han tager imod det og flytter til Slagelse, hvor han skal have Bolig og Kontor, da der paa Godset ikke findes nogen Godsforvalterbolig. 1. Maj tiltræder han Stillingen og flytter ind til sin Broder Sigvart, der 1859 har etableret sig som Isenkræmmer i Slagelse. Aaret efter gifter han sig og bliver nu boende i Slagelse, til han 1865 bliver Godsforvalter paa Giesegaard. Ogsaa Sigvart Werner indtraadte ved denne Tid i Ægtestanden, idet han 1862 giftede sig med Marie Rasmussen; Theodor var saaledes den eneste, der stadig levede som Pebersvend. Denne Stilling har han nu og da følt sig trykket af, idet han

føler sig sær og ensom, og da han klager herover, skriver Wilhelm:

Fortvivlet har jeg aldrig troet, at Du er eller har Grund til at være; men lykkelig, følende Dig veltilpas, det har jeg i Grunden længe vidst,

T. M. WERNER

at Du heller ikke kunde være. Det er Dit Leben ikke til. Det er noget der ikke opnaas ved saaledes som Du dog har gjort og maaske endnu gjør, — at indarbejde sig i Folder, der naar det kommer til Stykket ikke passe for det Kadaver, der skal lægges i dem, og jeg tør nok sige, at om end Dine Folder er selvvalgte og i mange Maader gefalder Dig, saa passer det dog ikke ganske til Dig. Du er en Mandsperson med forskellige gode Anlæg for et selskabeligt Liv, af et livligt, fornøieligt Temperament, og frem for alt er der for meget Hjerter i Livet paa Dig, til saadant Eneboerliv — med Jernkram i Længden skulde kunde bringe Dig Tilfredsstillelse. Der maa absolut noget mere til, og det er jo ogsaa i Erkendelse heraf, at Du selv siger, at Du føler Savn efter naturlige,

glade Mennesker. Der er en Tomhed i Dig og om Dig, som trykker Dig. Du mangler endnu noget, og det er Qvindfolk. Før Du engang rammes af Amors Pile og vinder en Piges Kjærlighed, før kommer de ikke de bedre Tider, som Du haaber paa.

I Maj 1864 skriver han: „T. M. Werner er en Tørretriller, der aldrig bliver gift. Børn faar han som en Følge deraf ikke“. Men allerede et halvt Aars Tid senere skete en Forandring, der snart skulde gøre hans selvkritiske Ord til Skamme. 1. November blev Stillingen som hans Husbestyrerinde overtaget af Frk. Wilhelmine Aagaard paa anbefaling af Præsten ved Holmens Kirke, den senere Biskop B. J. Fog. Hans anbefaling lyder:

„Jomfru Wilhelmine Aagaard har paa ottende Aar dels paa Landet dels her i Byen bistaet min Hustru i indvendig Huusgjerning. Hun forstaa fuldkommen Madlavning og hvad der ellers pleier at fordres af en duelig Huusjomfru. Men frem for alt har hun ved sin i enhver Henseende retskafne og sædelige Character, ved sin sieldne Hengivenhed mod os og vor Familie og sin Trofasthed i alle Forhold vundet vor fuldeste Agtelse og Paaskiønnelse, saa vi af ganske Hjerter anbefaler hende paa det bedste.“

Wilhelmine Aagaard, der var født 8. November 1834 i København var Datter af Bagermester Niels Ferdinand Aagaard, død 1853 og Anna Marie Cicilie Grundtvig, død 1843, hun havde, som man vil forstaa af ovenstaaende været otte Aar i Huset hos Pastor Fog, inden hun overtog Styrelsen af Werners Hus. Hvornaar Werner og Frk. Aagaard besluttede at indgaa Ægteskab vides ikke, men deres Bryllup blev fastsat til 1. November 1865. I Dagene før Brylluppet er Werner paa Forretningsrejse. 26. Oktober skriver han fra Holbæk:

„Det bliver jo ved vor Aftale, paa Onsdag holde vi Bryllup. Jeg venter, at Du skriver mig til og siger mig om Doctor Fog kan føre Dig til Alteret, hvis ikke maa jeg jo see at finde et godt Menneske, som vil hjælpe mig til at blive min lille Wilhelmines Mand. Paa Torsdag kører vi omkring til Dine gamle Tanter og hvem andre min lille Pige vil vise mig frem for.“

Selv efter at være blevet gift fortsatte Werner med selv at rejse ud til Provinsens Købmænd. Om en saadan Rejse fortæller han i et Brev fra 8. September 1866, afsendt fra Holbæk:

„Som Du kan tænke kom jeg velbeholden med Jernbanen til Hillerød, og da vi underveis havde faaet et par dygtige Regnbyger, tog jeg en lukket Vogn, der kørte mig til Slangerup og derfra til Frederikssund, hvor jeg overnattede. Saavel her som i Slangerup gjorde jeg slet ingen Forretninger, saa naar jeg havde tænkt mig det i Forveien kunde jeg sparet denne Tour; man er imidlertid ikke saa forklog som bagklog. Torsdag Morgen gik jeg ombord i Dampskibet til Nykjøbing og det var min Bestemmelse at gjøre mig færdig der Torsdag Eftermiddag og da Fredag at køre til Holbæk. Desværre havde imidlertid en af mine Købmænd der ikke Tid til at tage imod mig og jeg maatte derfor blive hele Fredagen og først Lørdag Morgen kom jeg igjen til Købmanden hvor jeg da gjorde en ret god Forretning. Lørdag Middag seilede jeg til Holbæk og ankom i god Behold, men desværre fandt jeg hele Byen fuld af Folk fra Landet, som var derinde for at festligholde en saakaldt Nøddedag. Hvert Aar, naar Høsten er fuldendt faar de unge Folk Lov at tage til Byen for at gjøre dem en glad Dag og dette kaldes for Nøddedag. Ved saadan Lejlighed har imidlertid Købmændene saa meget at bestille, at de ikke har Tid til at tage imod Rejsende, og jeg maa saaledes blive her til i Morgen Middag. Desværre er min Rejse saavel ved Uheldet i Nykjøbing som ved Uheldet her blevet noget forsinket, dog haaber jeg at være hos Dig første Onsdag Aften, dog herom vil Du høre nærmere fra mig.

Ved sit Bryllup flyttede Werner ud paa Bülowvej, hvor han havde købt Villa. Her fødtes hans tre ældste Sønner, og her søgte han fra Aar til Aar at gøre Hjemmet hyggeligere og smukkere. Allerede to Aar efter Indflytningen lod han, mens Hustruen og Sønnen Johannes blev sendt til Marstrand for at tilbringe en Maanedstid der, foretage en gennemgribende Restauration af Villaen. Af Breve fra denne Tid ser man, i hvor høj Grad han gaar op i Hjemmets hele Indretning og hvilken Glæde det volder ham at udfinde, hvad der kan tjene til dets Forskønnelse. Ogsaa om Haven og de Fornøjelser, han har af den, skriver han; med Stolthed beretter han om det bugnende Flor af Jordbær og udbeder sig Besked om hvor mange Pund han skal lade Havekarlen Peter plukke til Syltning. Ogsaa Peters Forhold følger han med Interesse, da han tror at have bemærket, at denne skikkelige Karl begynder at gøre Kur til Stuepigen. Men ind imellem disse Betragtninger over Forholdene hjemme fletter han stadige Udbrud af Længsel efter Kone og Barn. Man føler ret, at havde han ventet længe med at gifte sig, saa var han nu, da han, „Tørretrilleren“, var blevet gift „alligevel og det tilmed med en rigtig sød lille Pige“ blevet en Hjemmets Mand. Saare karakteristisk er følgende Brevfragment fra 27. Juli:

Jeg vil ikke forsøge paa at beskrive Dig, hvorledes jeg egentlig lever herhjemme, jeg vil kun sige Dig, at jeg Gudskelov er rask i alle Henseender, men forresten er alt mig tomt og ligegyldigt, jeg føler at adskilt fra Dig har min Tanke kun eet Maal og det er atter at forenes med Dig. Med denne Tanke vaagner jeg om Morgenen, med den arbejder jeg om Dagen, hvad enten det er paa at gjøre vort Hjem hyg-

geligt og smukt for Dig til Din Hiemkomst — eller det er paa Contoret i Kiøbenhavn — og med den Tanke sover jeg ind hver Aften efter at have bedet vor kiære Fader i Himlen om at holde sin milde og barmhjertige Haand over Dig og vor lille kiære Søn i det fremmede Land.

WILHELMINE WERNER
født Aagaard

Løverdagen gik for mig som de andre Dage, med Arbeide, Bad og Æde. Søndagen tilbragte jeg med om Formiddagen at høre Dr. Fog i Holmens Kirke, saa spiste jeg Frokost paa et Conditori og derefter spadserede jeg ud til Landstedet, hvor jeg eftersaa og opmuntrede Haandværksfolkene og endelig Kl. henad fem gik jeg til Byen, badede

paa Rysenstein og spiste derefter til Middag hos Ginderup; da det var gjort satte jeg mig i en Sporvogn og kiørte ud til Vibenshus, med samme Vogn kiørte jeg tilbage.

Sin Kones Familie besøger han ret jævnligt, især hendes Moders Søster Elisabeth Aagaard, Charlotte Tvermoes og disses Broder, Farver J. F. Grundtvig, gift med Elisabeth Aagaard; men ogsaa med Ungdomsvennerne fra Ringsted, Sophus Schandorph, Christian Vermehren og Brødrene Ludvig og Fritz Schiødte mødes han nu og da, efterhaanden som disse vender tilbage til Byen efter endt Sommerferie. 6. August beretter han:

Mandag Aften kom Christian Vermehren, og vi sadde og passiarede paa Contoiret til Kl. 9, da gik vi sammen til Bleesch og drak Te og saa fulgte han mig hjem paa Bülowvej, hvor han besaa Herligheden, jeg fulgte ham da igien ned til Vesterbro og endelig kom jeg da igien tilbage og gik i Seng, men Klokken var ved denne Excussion blevet mange. Tirsdag Morgen sov jeg til Kl. — ja tænk Dig til Kl. — ja jeg tør næsten ikke sige det, men ud med Sproget, til Kl. — 10. En Nyhed fra i Dag har jeg at melde. Jeg har nemlig faaet tilsendt Schandorphs Bog „Ude i Skoven“, som Du kan erindre, at han læste høit for os forleden Vinter, den er nu udkommen i Trykken, og han har været saa opmærksom at sende mig et Exemplar

I Slutningen af August vender hans Hustru og lille Søn hjem igen. Villaen er nu fuldt færdig og det rolige Hjemmeliv gaar sin vante Gang. I det lange Løb skulde det dog vise sig upraktisk for Werner at bo saa langt fra Forretningen, fra Kultorvet til Bülowvej var der jo dengang en hel lille Rejse, hvad Tiden, der medgik til Turen, angaar, og Familien flyttede derfor ind paa Kultorvet i en Lejlighed, der indrettedes i samme Ejendom som Forretningen, men samtidig byggede han en Som-

mervilla i Taarbæk mellem den senere Trepilevej og Springforbi.

For Brødrene bringer disse Aar ogsaa Fremgang. Wilhelm Werner har paa Giesegaard fundet et Embede, der ret passer ham og fører her et ret selskabeligt Hus. Sophus Schandorph fortæller herom:

I en Række Aar tilbragte min Hustru og jeg alle Jule- og Sommerferier paa Landet paa Giesegaard mellem Ringsted og Kjøge. Der gik det med raske Ture i Slæde og til Vogns omkring i Eggen, hvor den landlige Gæstfrihed stod i fuldt Flor. Stamhusbesidderen Grev Brockenhuus-Schack, der satte megen Pris paa Werner, i hvis Hustru den begavede Grevinde fandt en sympatisk Natur, gik i Spidsen. Rigt og fint Herregaardsliv, gemytlig Tone i Skovrider-, Proprietær- og Forpagterfamilier, muntre Tilrejsende, som havde Forretninger paa det vidt strakte Gods, og som alle søgte til dets øverste Funktionær, Godsforvalteren, Bønderne, der købte deres Fæstegaarde og afgjorte Salget paa Godskontoret — Alt dette bragte mig en broget Række Livsbilleder. Hjemme hos Werner morede vi os ved at mindes pudsige Historier og Figurer fra vor Barndom i Ringsted.

Werner var en af de ædleste og reneste Karakterer, jeg i mit Liv er truffet paa. Med et pudsigt tørt Lune forbandt en Finhed i Følelsen trods sit brede, lidt dvaske Væsen. Han var udmærket smuk, tidlig udviklet og med et sydlandsk Ydre, prægtig sort Haar og Skæg. Han bragte Hygge og lunt Velvære med, naar han viste sig; han var en rolig og forstandig Raadgiver i alle praktiske Anliggender. Et frit Sværmeri dulgte sig bag hans uforstyrrede ydre Flegma.

Kun kort Tid var det dog Werner beskaaret at leve paa Giesegaard. Pludselig og ganske uventet, kun 38 Aar gammel, døde han under et Besøg i Ringsted. Schandorph fortæller herom:

Den 2den Januar 1872 kørte Werner og jeg fra Giesegaard til Ringsted i hans aabne Vogn, mens Damerne kørte foran i Wienvogn. Vi skulde til Barnedaab hos Fru Werners Broder, Sagfører Grundtvig. Det var graa Frost, et tungt og koldt Vejr. Det undrede mig, at Werner sov næsten hele Vejen. Vi ankom til Ringsted og tog ind hos Grundtvig. Werner vilde gaa over til en Guldsmed og købe Faddergave. Jeg satte mig paa Grundtvigs Kontor og læste Aviser. Siden fulgtes jeg og Grundtvig over til Guldsmeden. Der var Werner faldet afmægtig om; en Læge var bleven hentet. Werner sad i en Gyngestol bleg som et Lig. Lægen sagde til mig paa Latin, at der var Fare paa Færde. Halv afmægtig var han, da vi løftede ham ind i en lukket Vogn. Han blev ledet op ad Trapperne, blev bragt i Seng, og medens Gæsterne kom og forsamlende sig i Pynt og Stads i Værelserne ved Siden af, lød min Vens Dødsrallen. To Læger, Grundtvig og jeg stod ved hans Døds seng; hans Hustru, smuk og i stort Toilette styrtede sig over Liget og kaldte paa ham med hjerteskrærende Stemme. Liget blev liggende, mens vi andre kørte hjem i den bælgmørke Nat, og otte Dage efter blev min Barndomsven begravet.

For T. M. Werner var Broderens Død et stort og smerteligt Tab. Wilhelm var den af Brødrene der lige fra Barndomsaarene havde staaet ham nærmest og med hvem han helst vekslede Tanker.

Lorentz Werner blev 1882 Distriktslæge i Ringsted og Læge ved Sygehuset der. Han døde 1893, mens Sigvart Werner, der efterhaanden oparbejdede en stor Købmandshandel i Slagelse og blev Medlem af Direktionen for Banken for Slagelse og Omegn, overlevede sine Brødre. Han døde 1905.

V.

FOR T. M. Werner blev Aarene efter Broderen Wilhelms Død ogsaa præget af Alvor gennem hans Hustrus tiltagende Svagelighed, der medførte større og større Nervøsitet, ikke mindst for Børnene, de fire Sønner: Johannes, født 1866, Aage, født 1868, Sigvart, født 1872, og Viggo, født 1874. Hverken Landophold eller Rejser bragte nogen væsentlig Bedring i hendes Tilstand, men dog giver denne endnu ingen Grund til Ængstelse. Livligt fortæller hun i sine Breve til Sønnen Johannes, der 1882 blev sendt til Fredericia lærde Skole for at læse til Studentereksamen der, om Livet i Hjemmet, om de tre yngre Sønners Skoleoplevelser, de mange Gæster, der stadig kommer i Hjemmet og om de stille Aftener, hvori hun og hendes Mand spiller Skak eller tager et Parti Billard, eller hun tilbringer Tiden med Læsning. Om Drengenes Danse- og Rideundervisning skriver hun:

Om Torsdagen gaar vi til Danseøvelse hos Price, som jeg er saa misfornøiet med, at jeg har bedet Fader om at renoncere paa den Lærdom. Børnene, som de ere sammen med ere alle af den bedste Classe, men de danser $\frac{1}{2}$ Time af de 2, og det skal ikke hjælpe stort. Localet er alt for lille og de lærer slet ikke noget.

Aage og Sigvart rider hver en Time og lille Viggo en $\frac{1}{2}$ Time hver Søndag, hvorover de ere særdeles henrykte. Lørup er en rigtig prægtig Læremester og dannet Mand.

I Begyndelsen af 1883 bliver Fru Werners Tilstand betænkelige og Sønnerne maa derfor undvære de sædvanlige Faste-lavnsløjer; hen paa Foraaret bestemmes det, at hun skal rejse til Norge sammen med den yngste Søn Vigge, der ogsaa er begyndt at skranke. Sommeren over bliver hun paa Grefsen Sanatorium, og Hjemmet passes imens af Frk. Marie Eilersen, i hvem Werner mener at have fundet et Menneske, der „i alle Henseender passer for vort Huus, hun er baade elskværdig og derhos forstaar hun gandske fortræffeligt at omgaaes Børnene“. 18. September 1883 skriver han til Sønnen:

Moder skranter vedblivende efter sin Hiemkomst fra Norge; det er Maven, der ikke vil komme i Orden igien. I Gaar var hun hos Hirschsprung for at spørge ham til Raads, og han har taget Sagen meget alvorligt. Hun skal nu holde Diæt og bruge Medicin. Forresten er Moder i godt Humør.... Vi boe jo alle endnu ude paa Landet, hvor der er deiligt. Roserne blomstre nu meget smukkere end da vi kom hjem fra Norge, og Frugten begynder at blive moden, vi have høstet Blommer og Nødder og nogle faa Pærer og Æbler.

14—10. Moders Sygdom er desværre hverken for i Dag eller i Gaar. I de sidste Dage har Hirschsprung sammen Doctor Raaschou hver Dag været hos hende.... Hendes Befindende forværres fra Dag til Dag.

21—10. ... Vi have i Dag meget savnet Dig, idet nemlig Moders Sygdom har taget en saa alvorlig Vending, at hun og jeg have fundet det at være en Trøst for os i Dag at modtage Nadverens Sakramente i vort Hiem ved Pastor Rørdam, for ved dette Naademiddel at vinde Kraft til med Guds Bistand at gaa den alvorlige Fremtid imøde, der maaske venter os.

De bange Anelser gaar snart i Opfyldelse; den Kræftsygdom, der længe havde undergravet Fru Werners Helbred, krævede nu

sit Offer. Lægernes Kunst var forgæves. Den 3. November melder Werner Sønnen hendes Død:

3—11. ... I Morges Kl. 10,40 Min. er Din kiærlige gode Moder saligen hensovet i Herren. Vi tilbragte en rigtig god Dag sammen i Gaar, samtalede om vort Haab engang at mødes i Guds Rige, og Moder var gandske forberedt paa, at hun ikkun havde kort Tid tilbage, ligesom hun ogsaa havde fuld Tillid og Fortrøstning til Guds Naade. Dette er min store Trøst i den tunge Sorg, der har ramt os. Gudske Lov for at Moder ikke har lidt meget, hendes Død var blid og rolig.

Werner jordede sin Hustru paa Holmens Kirkegaard og satte paa hendes Grav et smukt, hvidt Marmorkors.

Efter Hustruens Død vender han lidt efter lidt tilbage til sine gamle Leveformer med flittigt Arbejde paa sit Kontor og i sin Forretning og i Hjemmet optaget af Omsorg for sine Søner. Karakteristisk for hans hele Indstilling overfor Livet er følgende anbefaling, som han sender Sønnen:

Hvor Du er i Tvivl om alvorlige Spørgsmaal da bør Du søge Belæring i Martensens Ethik, hvori der virkelig ligger bestemte Svar paa de fleste alvorlige Spørgsmaal, som et Menneske kan giøre sig selv, og held den, der af sit gandske Hierte kan slutte sig til Martensens Anskuelser. Thi disse er baaret af et langt Livs Erfaring, der er levet i Guds frygt og Tro....

Om sit Arbejde i Forretningen skriver han 30. Januar 1884:

Jeg er nu færdig med Nytaarsopgjørelsen og er ret veltilfreds med de Forandringer og Forbedringer, som jeg hver Dag foretager med Lageret; disse Gerninger har Januar Maaned optaget mig i høj Grad, og jeg har været glad ved at mine Tanker har været opfyldt af Forretningsanliggender; thi jeg er bange for at naar jeg ikke har noget rigtig

betydeligt at hefte min Tanke ved, at da Savnet af Din kiære Moder vil falde over mig og tage Modet fra mig. Jeg takker Gud for at han har givet mig saameget at leve og virke for saavel hvad I kiære Børn angaar som ogsaa den store og behagelige Forretning, thi i Arbejdet er der i Sandhed en stor Velsignelse.

I Hjemmet sker der ikke store Ting; men af Brevene ser man talrige Vidnesbyrd om den Interesse, hvormed han fulgte Tidens Begivenheder. I Sommeren 1884, der prægedes af Sønderjydernes Besøg i København, huser Werners Landsted to sønderjydske Piger, og om disse skriver han:

Jeg har heldigvis ikke haft Grund til at fortryde, at jeg paatog mig det Besvær, som der følger med at have saadan et Par Gæster i Huset, der er paa Færde fra den tidlige Morgen til den sene Aften, thi det er et Par rigtig rare og forstandige Piger af et beskedent Væsen. Af dem begge faar man Indtrykket af, at de sørgelige Forhold, hvorunder de danske leve i Slesvig, modner og udvikler gandske anderledens end naar man lever under rolige, normale Forhold. Begge er de modige og fortrøstningsfulde, og de give os alle herhjemme en gavnlig Lære i Fædrelandskærlighed og Tro paa Forsynet.

Om Christiansborg Slots Brand fortæller han 9. Oktober og tilføjer da efter nogle almindelige Betragtninger over den Ulykke, der herved har ramt Nationen:

Jeg var naturligvis dernede baade med Sigvart og Aage, og det var mig ligefrem en Trøst at se med hvormegen Sorg og Alvor den hele forsamlede Mængde af Mennesker overværede dette forfærdelige Drama. Jeg hørte ingen Raahed og næsten ingen høj Tale, alle var grebne af Sorg og kun opfyldt af den Tanke, at Gud dog inderlig vilde give Held til at redde Malerierne, Kirken og Museet, og Gudske Lov at dette skete. Ved Rigsdagens Aabning Dagen efter holdt Pastor Rørdam en

Tale for Rigsdagsmedlemmerne i Frue Kirke; den var i Sandhed en smuk og alvorlig Formaning til alle danske Mænd og Kvinder om hvorledes den os overgaaede Ulykke skal opfattes og bæres.

I Vinteren 1885 lader han Professor Vermehren male sin afdøde Hustrus Portræt og sidder derefter selv for ham; samtidig genoptager han det ved Hustruens Sygdom afbrudte beskedne selskabelige Liv og Omgangen med gamle Venner. Til den faste Stab hører stadig hans Barndomsvenner Christian Vermehren, Fritz Schiødte, Sophus Schandorph og denne lille Kreds suppleres med ny Venner, mellem disse var Balletdanser Georg Brodersen og Overlærer Johan Kaper. Ogsaa den senere Biskop Skat Rørdam knyttes han nærmere til i disse Aar og giver sit Venkab det smukkeste Udtryk i den Hjælp han yder Rørdam til Udgivelsen af dennes Oversættelse af Ny Testamente. Men det var ikke blot ældre Venner, der kom i det wernerske Hjem, ogsaa Sønnernes Venner og sine egne Venners Børn stod hans Hus aabent. Mellem de unge, der en Tid kom hos ham var ogsaa „den lille Schnedler Petersen fra Slagelse, der er paa Conservatoriet for at uddanne sig til Musiker, og som hver Søndag kommer her til Middag og derefter gerne gør os en lille Concert“. For de unge, og ikke mindst for sine egne Sønner, søgte Werner at vise sig saa forstaaende som vel muligt, gik ind paa deres Idéer og søgte ikke ved Forbud at afholde dem fra Ting, som han maaske ikke selv var videre begejstret for, som f. Eks. „Bicycle-Riden“, af hvilken Sport særlig Aage Werner var en stor Tilhænger.

Sundt og naturligt udviklede Forretningen sig under Werners besindige Ledelse og hørte ved Begyndelsen af 1880erne til By-

ens førende Isenkramhuse. Det var derfor kun rimeligt, at en af de første man henvendte sig til med Planerne om at oprette en særlig Isenkræmmerforening var ham. Hans Navn staa da ogsaa under Indbydelsen til Dannelsen af Foreningen, og ved det konstituerende Møde, 5. Marts 1880, der holdtes i denne Anledning, blev det ham, der indledede og dirigerede. Karakteristisk for ham var imidlertid, at han selv hverken nu eller senere ønskede at indtræde i Foreningens Bestyrelse, hvorimod han gerne ved hver Generalforsamling paatog sig Hvervet som Dirigent. Han vilde lige saa lidt indenfor sin Stand som ellers træde frem som offentlig Personlighed.

I Forretningen lagde han fra Aar til Aar større og større Vægt paa en gros Handelen og maatte derfor fra Tid til anden udvide sin Lagerplads ved Køb af de Ejendomme, der grænsede op til det Hus, han først var blevet Ejer af, og hvori han havde sit Butikslokale. Dette var i alt væsentligt af samme Udseende og Omfang, som da han tredive Aar tidligere overtog Handelen efter Isenkræmmer Risting, men i 1884 besluttede han sig til en radikal Ombygning og Udvidelse. Denne skulde ikke blot gælde Butiken, men ogsaa medføre, at Butiken kom i direkte Forbindelse med Lageret, der var indrettet i et Pakhus ud til Hauserplads. Han købte derfor nu den gamle Gæstgivergaard „Nordstjernen“ og opførte paa dens Grund et helt nyt Pakhus, saaledes at Butik og Lager nu udgjorde et Hele. Han skriver herom:

Jeg faar herved mere Control over Lageret og sparer megen Arbejds-kraft, idet Turen frem og tilbage fra Pakhuset paa Hauserplads jo tager megen Tid, og hvad der jo for mig er af megen Betydning, jeg faar da i det hele et Arrangement, som svarer til, hvad det bør være, og det er

mig en Tilfredsstillelse, selv om det er Herrens Villie, at jeg selv ikke skal leve og se Frugterne af dette Arbejde, dog at efterlade mig Tingene i en saadan Orden, som de bør være.

At have Orden i Tingene var Werners Bestræbelse i alle Forhold, og ikke mindst netop i sin praktiske Virksomhed, idet han her mere saa sig som en Husholder, hvem meget var betroet, end som Ejer. Netop derfor indlod han sig nødigt paa noget, der laa udenfor hans Omraade. Men dog kunde han, som den velhavende Mand, han efterhaanden var blevet, ikke helt undgaa at komme ind i et og andet.

Foruden Raadvad Fabrik havde et andet, som han selv siger, „mærkeligt“ Foretagende lagt Beslag paa ham. Gennem sin Barndomsven Apoteker Ludvig Schiødte var han blevet medinteressent i et dansk Hotelforetagende i Mentona ved den franske Riviera. Oprindeligt blev dette drevet som skandinavisk Pension under Navnet „Pension du Nord“, men i 1887 besluttede man at udvide Pensionen til Hotel og byggede da oppe paa Klippesiden det store og efter Tidens Forhold flot udstyrede „Alexandra Hotel“. Schiødte opholdt sig i Mentona mens Byggeriet stod paa, men da der viser sig Vanskeligheder tager Werner derned for at være ham til Hjælp, og i de følgende Aar vender han jævnligt tilbage hertil. 1887 oplever han et Jordskælv dernede og beretter hjem:

27—2.... Gud være lovet og takket, Alexandra Hotel med alle sine Beboere er gaaet aldeles uskadt ud af Katastrofen, det er i Sandhed et Mirakel, naar man ser, hvorledes Tilstanden er inde i Byen, hvor der ser forfærdeligt ud, næsten ikke et eneste Hus er uden Skade, navnlig Partiet fra Jernbanen og ned til Jardin Public er meget medtaget, i man-

ge Huse ser man ind i Værelserne, fra hvilke Beboerne have maattet flygte bort efterladende alt, og indtil nu have de ikke maattet gaa op i Huset af Frygt for Sammenstyrtninger. Skaden er at anslaa i Millioner.

Jordskælvet har været en Reklame for Alexandra Hotel saa god som ingen anden. Grunden hertil er først den, at Hotellet er bygget paa Klippegrund, dernæst at Rystelsen ikke har været saa stærk i dets Omegn og saa tilsidst at det har vist sig at være godt bygget. Det var et interessant, men bedrøveligt Skue at overvære Aftenen paa Pladsen ved Hotellets Vognskur, hvor Menneskene beredte sig til at tilbringe Natten under aaben Himmel; de, der sade i Vognene havde det bedst, de andre sade paa Stole indhyldede i Tæpper og enkelte laa paa Madratser paa Jorden med Tæpper over sig, og saaledes som det var paa vor Plads saaledes var det overalt i Byen. Ingen af de Indfødte vare i Hus om Natten. Alexandra Hotels faste Beboere sade paaklædte i Salonen og i Corridorerne, og ved hvert lille Stød styrtede de ud paa Bjerget, enkelte spadserede der hele Natten. Jeg blev paa mit Værelse og laa halvt paaklædt paa Sengen beredt til at springe op og styrte ud, naar Stødene bleve for voldsomme; men heldigvis sov jeg fra det alt sammen, saa jeg først af andres Fortælling fik at vide, hvorledes Natten var gaaet. Dr. Christiansen (Hotellets danske Læge) har vist sig som en besindig Mand, der stadig prædikede Besindighed, derimod har de franske Læger gandske tabt Hovedet.

To Aar senere er han atter i Mentona og skriver hjem:

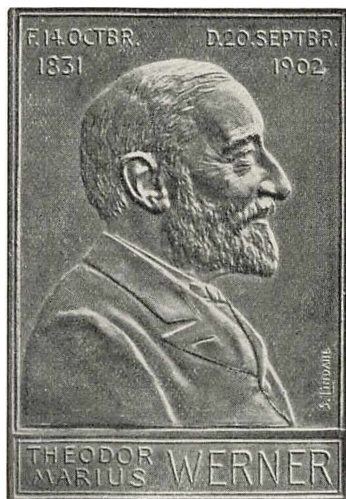
25—2—89.... Hotellets Forhold er saadanne, at de give Anledning til de største Forhaabninger. I Gaar var her 111 Gæster. Alle Værelser er optagne og en Deel boer midlertidigt paa andre Hoteller. I Morgen ventes forhenværende engelsk Minister i Kjøbenhavn Goschen hertil med 3 Personer. Paa Fredag holder Hotellet efter Opfordring af en engelsk General og en engelsk Oberst Bal; de have under Haanden ladet mig vide, at de intet havde imod, at jeg som Repræsentant for det danske Consortium gav 12 Flasker Champagne til dette Bal, men jeg har vendt det døve Øre til.

Frk. Signe Nielsen (Hotellets Bestyrerinde) overgaar de største Forventninger i Retning af dygtig Ledelse, hun er Situationen fuldstændig voxen og har leveret adskillige seicrrige Træfninger imod ubehagelige Gæster, af hvilke nogle ere blevne behagelige, andre have med Skam maattet forlade det.

Sin Interesse for Alexandra Hotel beholdt Werner lige til sin Død og sin Erkendtlighed overfor dets Bestyrerinde viste han ved hvert Aar, naar hun var hjemme i Sommertiden, da Hotellet holdtes lukket, at indbyde hende til at bo paa sit Landsted, først i Taarbæk og fra 1892 i Charlottenlund.

Werners Hovedinteresse udenfor Forretningen var allerede inden Hustruens Død det kristelige Understøttelsesarbejde, der gjordes gennem Menighedsplejen i Trinitatis Sogn. Ogsaa i dette Arbejde viste han sig som den praktiske Mand, der forstod at organisere og sætte den Hjælp, han ydede af et godt Hjerte og med rund Haand i System. En udmærket Støtte i dette Arbejde havde han i sin Husbestyrerinde Frk. Marie Eilersen og i en af Menighedens Damer, Frk. Mary Eckermann. Da Trinitatis Menighed købte sit eget Hus henvendte man sig ganske naturligt til Werner om baade Raad og Støtte, og han gav gerne begge Dele. Han var, som der staar i Menighedsplejens Festskrift ved dens 25 Aars Jubilæum 1902, „en sjælden Giver, men ogsaa en betydelig Personlighed, fuld af Liv og Interesse, med et velgørende Lune og med en velgørende Aabenhed“. Hans praktiske Sans viste sig ved den Maade, hvorpaa han fik de aarlige Indsamlinger sat i System, og da der blev Tale om at skabe et Samarbejde i Understøttelsævæsnet mellem Byens forskellige Menighedsplejer, fik han Sæde i det Udvalg, som skulde finde For-

men for dette Samarbejde. Selv kom han imidlertid ikke til at opleve Frugterne af dette forberedende Arbejde; han blev efter de samvirkende Menighedsplejers Dannelse indvalgt i det ledende Udvalg, men døde inden det kom til at virke, dog, hedder

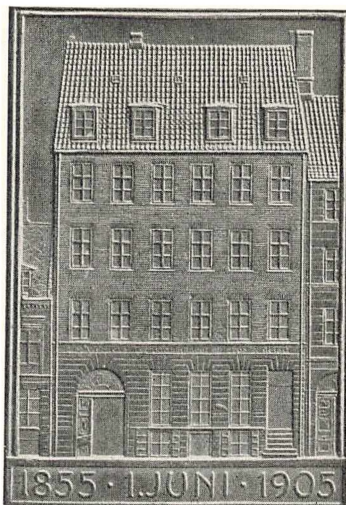
T. M. WERNER

Plaquette præget i Anledning af Firmaet „T. M. Werner“s
50 Aars Jubilæum 1. Juni 1905 af S. Lindahl.

det i Beretningen fra Menighedsplejerne „har de samvirkende Menighedsplejer for en ikke ringe Del ham og hans Sønner at takke for, at Forbundet økonomisk kom igennem sit første og mest kritiske Aar.“

T. M. Werner døde 20. September 1902 paa sit Landsted i Charlottenlund efter nogle faa Dages Sygeleje. Hans Begravelse foregik fra Trinitatis Kirke, og om den berettes der:

„Under de høje, stjernebesatte Hvelvinger var hver Plads besat, ikke af Tilfældige fra det nære Strøg, men af Beundrere og Venner, thi af dem havde Werner mange. Om Venneskarens Størrelse fortalte ogsaa Kransene, der blomstrede paa Kisten og

KULTORVET NR. 4

Plaquette præget i Anledning af Firmaet „T. M. Werner“s
50 Aars Jubilæum 1. Juni 1905 af S. Lindahl.

paa alle Stolerader, og forandrede hele Kirkens Midtergang til et farveflimrende Bed af Eftersommerens fagre Blommer. Hen imellem Sørgeflor og bleggule Gasflammer bølgede Orgelbruset og Salmesangen, og da alt igen blev stille, talte Sjællands Biskop. Han talte om Werner som Hædersmand, trofast Mand og tro Tjener, der frygtede Gud, og han udtalte: „Denne Menighed kan vidne, at han var en Mand, man kunde lide paa.

Han var en Mand, der udfyldte sin Plads, en Mand med et aabent Hjerte og en aaben Haand, ja en glad Giver var han. Hans Bortgang vil efterlade et Savn i mange Hjem, et Savn, der vil være et Vidnesbyrd om, at han var en trofast og en hjælpsom Mand. Hans bedste Glæde var at gøre andre glade."

Efter Biskoppen talte Pastor Ferdinand Jensen, idet han tog Udgangspunkt fra Ordene: Gud er Kærlighed! „Her ved vor kære, hensøvede Vens Kiste skal det siges, at der hos ham var en usigelig dyb og stærk Følelse af, at det er Kærlighed, der giver Livstro og Livsstyrke. Der var hos ham en Trang til at elske, og til at omgives af Mennesker, der elskede ham. Denne Kærlighed viste sig selvfølgelig først og fremmest i hans Hjem i Børns og Børnebørns Kres; men han favnede langt videre, og blev han da den forunderlige barmhjertige Samaritan, som gav sit Gods for at fremme Guds Rige iblandt os. Han kunde tørre Taarer! Men nu ved Budskabet om hans Død brød Taarerne atter frem hos mangen Fattig, der havde nydt godt af hans gavmilde Sind. Han var en lykkelig Mand, lykkelig i sit Hjem, lykkelig i sin Forretning, der fra en Ubetydelighed blomstrede op til et omfattende Foretagende, mest lykkelig dog, fordi Gud gav ham Hjerte til at dele sin Lykke med andre. Han var et Stemningsmenneske, han havde et barnligt Sind; der var noget festligt over den gamle Mand, naar han kom til os med Sol-skin, noget, der stemte højtidsfuldt. — Trindt omkring vil han savnes."

EFTERKOMMERE
AF
BRØDRENE WERNER FRA DEMMIN
1756—1931

ÆLDRE SLÆGTLED

- I, 1. JOACHIM DETLOFF WERNER, født 9. Januar 1756 i Demmin, Preussisk-Pommern, død 20. November 1811 i København (Petri). Borgerskab som Skrædermester 12. Juni 1786, drev Forretning som „Fruentimmerskræder“ i sin Ejendom i Springgade, Rosenborg Kvarter Nr. 41.

Gift første Gang 21. Juni 1786 i København (Petri) med ANNA RING, født c. 1753, død 30. Juni 1798 i København (Petri), gift første Gang 12. Januar 1781 i København (Petri) med JOHAN GOTTLIEB STIEHLER, født c. 1745, begravet 3. Oktober 1785 i København (Petri), Borgerskab som Skrædermester 13. September 1780, to Børn: 1) CHRISTIAN GOTTLIEB STIEHLER, født 28. November 1781 i København (Petri), død 3. December 1827 i Rendsborg, 2) CHRISTIANE ELISABETH STIEHLER, født 15. Januar 1785 i København (Petri), død 10. September 1785 i København (Petri).

Gift anden Gang 22. Juni 1799 paa Landet (Nicolai, Kbhvn.) med MAREN ANDERSEN, født HØEG, døbt 22. September 1762, hvor vides ikke, død 7. August 1821 i København (Petri).

Tre Børn af første Ægteskab, ingen af andet: II, 1—3.

- II, 1. CHRISTINA MARIA WERNER, født 4. April 1787 i København (Petri), død 9. Februar 1794 i København (Petri).

- II, 2. ELIAS JOHANNES WERNER, født 16. Februar 1790 i København (Petri), død 8. April 1855 i Ringsted, forlod 1.

Juni 1808 sin Fødeby og rejste til Tyskland, hvor han 5. Maj 1809 tog Tjeneste ved Major Schills Frikorps, blev taget til Fange ved Dömnitz 23. Maj s. A. og ført til Frankrig, hvor han maatte forblive til 29. April 1814; efter sin Hjemkomst bosat i Ringsted; exam. juris 1. Februar 1817, Godsforvalter ved Ringsted Klosters Gods 1821, fra 1825 desuden Procurator i Ringsted, 1827 Tiendekommissær for Ringsted og Alsted Herreder.

Gift 17. Juli 1828 i Ringsted med sin Kusine BIRTHE HENRIETTE WERNER, født 7. Juli 1796 i København (Petri), død 13. Juni 1846 i Ringsted. Datter af Skrædermester Johann Jacob Werner og Rebecca Hansen, jvf. Side 74.

Fire Sønner: III, 1—4.

III, 1. LORENTZ JOHAN DITLEV WERNER, født 23. Oktober 1829 i Ringsted, jvf. Side 76.

III, 2. THEODOR MARIUS WERNER, født 14. Oktober 1831 i Ringsted, jvf. Side 79.

III, 3. JACOB WILHELM HENDRICH WERNER, født 2. November 1833 i Ringsted, jvf. Side 85.

III, 4. SIGVART CHRISTIAN WERNER, født 23. Oktober 1835 i Ringsted, jvf. Side 87.

II, 3. DOROTHEA FRIDERICA WERNER, født 12. Februar 1792 i København (Petri), død 16. December 1822 i København (Petri), ugift.

I, 2. JOHANN JACOB WERNER, født 8. Januar 1758 i Demmin, død 24. Marts 1825 i København (Petri), Borgerskab som Skrædermester 27. August 1787, drev Forretning som „Mandfolkeskræder“ i Broderens Ejendom i Springgade.

Gift 28. April 1790 i København (Petri) med REBECCA HANSEN, født c. 1767, død 17. Marts 1803 i København (Petri).

Seks Børn: II, 1—6.

II, 1. JOHAN ZACHARIAS WERNER, født 12. April 1791 i Kø-

benhavn (Petri), død 2. Juni 1827 paa Sct. Croix, Dansk Vestindien, kgl. Fuldmægtig Postmester.

Gift 6. April 1822 paa Sct. Croix med JANE BARBARA SOURLOIN, død 24. Juni 1839 paa Sct. Croix.

Tre Børn: III, 1—3.

III, 1. HENRIETTE LOUISE ELIZA WERNER, født 10. Januar 1823 paa Sct. Croix, jvf. Side 89.

III, 2. EMILIE REBECCA FREDERIKKE WERNER, født 18. Juni 1824 paa Sct. Croix, jvf. Side 76.

III, 3. JOHAN ROBERT WERNER, født 8. Juni 1826 paa Sct. Croix, død 23. Juli 1885 i København, deltog som Løjtnant i Felittoget 1849—50, Landmand.

Gift i September 1863 i København med SOPHIE MARGRETHE HALVORSEN, født 30. Marts 1836 i København, død 26. Juli 1920 paa Frederiksberg. Ingen Børn.

II, 2. SOPHIA FRIDERICA WERNER, født 28. September 1792 i København (Petri), død 12. Juli 1793 i København (Petri).

II, 3. MARIA FRIDERICA LOUISA WERNER, født 17. August 1796 i København (Petri), død 11. Maj 1800 i København (Petri).

II, 4. BIRTHE HENRIETTE WERNER, født 7. Juli 1796 i København (Petri), gift 17. Juli 1828 i Ringsted med Elias Johannes Werner, jvf. Side 73.

II, 5. ANDREAS WILHELM WERNER, født 20. Juni 1798 i København (Petri), død 30. April 1837 i København (Petri), Borgerskab som Kunstdrejer 22. Marts 1828.

Gift 21. Maj 1828 i København (Trinitatis) med BIRTHE SOPHIE FJELDSKOV, født 1. Juli 1808 i København

(Hellig Geist), død Datter af Fiskebløder Jørgen Nielsen Fjeldskov og Christiane Eskildsen.

Tre Børn: III, 1—3.

III, 1. CHRISTIANE MARIE CATHARINA WERNER, født 4. September 1829 i København (Petri), død 10. Oktober 1829 i København (Petri).

III, 2. ELIAS WILHELM WERNER, født 31. Maj 1831 i København (Petri), død 22. April 1832 i København (Petri).

III, 3. ELIAS BERNHARD WERNER, født 5. Februar 1833 i København (Petri), død 28. Marts 1907 i København. Maskinmester i Flaaden 1. April 1874.

Gift 1. Maj 1868 i København med MARGRETHE ELISE NATHALIE BENTZEN HALLIN, født 27. Februar 1839 paa Christianshavn (Frelser), død Datter af Restauratør Jacob Christian Bentzen Hallin og Cecilie Elisabeth Poulsen. Ingen Børn.

LORENTZ WERNERS EFTERKOMMERE

- III, 1. LORENTZ JOHAN DITLEV WERNER, født 23. Oktober 1829 i Ringsted, død 19. Juli 1893 i Ringsted (jvf. Side 73), Student fra Slagelse Skole 1848, Embedseksamen for Læger 25. Januar 1855, nedsatte sig s. A. som praktiserende Læge sin Fødeby, 1. Juli 1861 Læge ved den sjællandske Jernbanes 4. Sygedistrikt, 1. Januar 1882 Distriktslæge og Læge ved Sygehuset i Ringsted.

Gift 23. Oktober 1855 i Ringsted med sit Næstsøskendebarn EMILIE REBEKKA FREDERIKKE WERNER, født 18. Juni 1824 paa Sct. Croix, død 17. April 1901 i Ringsted. Datter af Postmester i Dansk Vestindien Johan Zacharias Werner og Jane Barbara Sourloin, jvr. Side .

Seks Børn: IV, 1—6.

- IV, 1. THEODOR JOHANNES WERNER, født 8. Februar 1857 i Ringsted, død 3. Februar 1925 i Kalundborg, exam. juris 21. Juni 1876, Sagfører i Kalundborg 16. Februar 1882, Kæmner.

Gift 14. Juli 1883 i Ringsted med ANNA LOUISE CHRISTINE HAMMERICH, født 15. September 1857 i Ringsted. Datter af Amtsfuldmægtig William Frederik Hammerich og Emma Christiane Clementine Høyer.

Tre Børn: V, 1—3.

- V, 1. HENRY LORENTZ WILLIAM WERNER, født 13. April 1884 i Kalundborg, død 6. Juli 1884 i Kalundborg.

- V, 2. EMIL WERNER, født 26. Juli 1885 i Kalundborg, død 22. Maj 1886 i Kalundborg.

- V, 3. AXEL JOHANNES WERNER, født 13. September 1888 i Kalundborg, Student fra Roskilde Katedralskole 1906, cand. mag. 10. Juni 1914,

Translatør i Tysk 11. August 1915, i Engelsk 9. August 1928; Lærer ved Købmandsskolen i København, Sekretær i Genforsikringselskabet „Normannia“ 1916—20, Adjunkt i Hjørring 1920, i Roskilde 1921.

Gift 12. Juni 1915 i København (Emanuels) med EMMY BOSERUP, født 10. December 1888 paa Jungshovedgaard ved Præstø. Datter af Forpagter Adam Frederik Boserup og Wilhelmine Grønvold.

Børn: VI, 1—4.

VI, 1. ERIK WERNER, født 5. Maj 1917 i København (Stavreby).

VI, 2. BIRTHE WERNER, født 8. December 1921 i Roskilde (Stavreby).

VI, 3. HANS HENRIK WERNER, født 25. Februar 1923 i Roskilde.

VI, 4. KAREN WERNER, født 16. Februar 1924 i Roskilde.

IV, 2. HARRY EMIL WERNER, født 18. Juni 1858 i Ringsted, Maskinist, siden 1902 i Amerika.

IV, 3. LORENTZ BERTRAM WERNER, født 9. Juli 1859 i Ringsted, død 30. Juli 1859 i Ringsted.

IV, 4. WALDEMAR CONSTANTIN WERNER, født 18. November 1860 i Ringsted, død 29. Juni 1914 i Aarhus, Gaardejer i Vigersted 1889—95, siden ved Otto Mønsted Fabriker i Aarhus.

Gift 14. Oktober 1889 i Hylke med IDA EMILIE SCHMIDT, født 9. September 1863 i Voldby ved Grenaa. Datter af Kammerraad Rasmus Emil Schmidt og Mathilde Margrethe Kirketerp.

To Børn: V, 1—2.

- V, 1. JOHAN ALBERT EMIL WERNER, født 31. Oktober 1890 i Vigersted, død 26. Februar 1920. Repræsentant for Firmaet A. C. Andersen, København.
- V, 2. MAGDA MATHILDE WERNER, født 26. September 1891 i Vigersted, gift 30. April 1915 i Aarhus med HOLGER MØLLER CHRISTENSEN, født 11. December 1890 i Aarhus. Isenkræmmerlærling i Aarhus 1904—11, i Hamburg 1911—13, Isenkræmmer i Aarhus 7. Maj 1914, Firma: „Alf. Buus Efterfølger“. Søn af Skrædermester Jens Christian Christensen og Caroline Hansine Rasmussen,
Tre Børn: VI, 1—3.
- VI, 1. KNUD HOLGER CHRISTENSEN, født 18. Januar 1916 i Aarhus (Domkirken).
- VI, 2. MOGENS CHRISTENSEN, født 6. August 1921 i Aarhus.
- VI, 3. INGE CHRISTENSEN, født 1. Januar 1928 i Aarhus.
- IV, 5. ALBERT LORENTZ CHRISTIAN WERNER, født 15. December 1861 i Ringsted, død 22. November 1886 i Ringsted, Gartner, ugift.
- IV, 6. NANNA ADELAIÐ WERNER, født 24. Februar 1867 i Ringsted, gift 21. Maj 1890 i Ringsted med CARL JOHANNES HELLMERS, født 15. Marts 1865 paa Overberg ved Frederikssund. Ejer af Overberg 1889—1914 og Pagterold 1889—1901, siden 1910 Stadsfæstemand i København. Ridder af Dannebrog 16. Maj 1918. Søn

af Godsejer Johan Friederich Hellmers og Caroline Sophie Berthelsen.

To Børn: V, 1—2.

V, 1. KNUD HELLMERS, født 28. September 1891 paa Overberg, Student fra Roskilde Katedralskole 1909, Landmand, Forpagter i Lithauen.

V, 2. En Søn, født 18. Juni 1893 paa Overberg, død næste Dag.

THEODOR WERNERS EFTERKOMMERE

III, 1. THEODOR MARIUS WERNER, født 14. Oktober 1831 i Ringsted, død 20. September 1902 i Charlottenlund (jvf. Side 73). I Lære hos Isenkræmmerfirmaet „I. E. Møllers Enke & Co.“ i København 1846, Svendepøve 24. April 1851, Handelsbetjent hos „Baadh & Winther“ 1851—55, overtog 1. Juni 1855 Isenkræmmer C. T. Ristings Handel paa Kulturvet (grundlagt 1845), som han videreførte under Firmanavnet „T. M. Werner“. Medstifter af Isenkræmmerforeningen i København, Medejer af det danske „Alexandra Hotel“ i Mentona.

Gift 1. November 1865 i Vallensbæk med VILHELMINE THEODORA MARIE AAGAARD, født 8. November 1834 i København, død 3. November 1883 i København. Datter af Bagermester Niels Ferdinand Aagaard og Anna Marie Cicilia Grundtvig.

Fire Sønner: IV, 1—4.

IV, 1. JOHANNES WERNER, født 15. Oktober 1866 paa Frederiksberg. Student fra Fredericia Skole 1885, cand. jur. 18. Juni 1891, Fuldmægtig ved Elbo Herred 1891—92, Sagførerfuldmægtig i København 1893—96, Overretssagfører i København 17. Marts 1896. Juridisk Konsu-

lent for Grosserersocietetets Komité. Medlem af Lyngby-Taarbæk Sogneraad 1909—13, af Bestyrelsen for Den danske Raderforening 1893, af Bestyrelsen for Holger Petersens Fond. Ejer af Rygaard ved Hellerup 1917—30. Historisk Forfatter. Ridder af Dannebrog 11. Marts 1917, Dannebrogsmænd 7. December 1926.

Gift 5. Maj 1893 i København (Garnisons) med ELLEN JANTZEN, født 5. Januar 1870 i København (Garnisons), Datter af Stabsintendant Frederik Feddersen Jantzen og Ebba Wilhelmine Adelgunde Withusen.

Fire Børn: V, 1—4.

V, 1. HANS WERNER, født 15. Februar 1894 i København (Garnisons), Student fra Østersøgades Gymnasium 1913, Magister i alm. og sammenlignende Litteraturhistorie 15. Juni 1923, Lærer ved københavnske Skoler 1913—22, Inspektør ved Dansk Skole- og Folkescene 1924—26, litterær Konsulent ved Statsradiofonien 1. Marts 1927, Programsekretær 1. Juni 1931, Redaktør af Tidsskriftet „Teatret“ 1927—31, har udgivet Digtsamlinger og Skuespil.

Gift 8. Juli 1919 i København (Garnisons) med INGER VILHELMINE ANNA WESTPHAL, født 28. April 1895 i Hornsyld. Student fra Th. Langs Skole i Silkeborg 1913, cand. phil. 15. Juni 1914. Datter af Apotheker Hartman Westphal og Anna Erica Maria Brummerstedt.
Tre Børn: VI, 1—3.

VI, 1. JYTTE WESTPHAL WERNER, født 1. August 1921 i København (Garnisons).

- VI, 2. HANNE WESTPHAL WERNER, født 26. September 1925 i København (Hellerup).
- VI, 3. JØRGEN WESTPHAL WERNER, født 9. Januar 1928 i København (Hellerup).
- V, 2. KAI WERNER, født 9. Juni 1895 i København (Ordrup), død 20. November 1915 i København (Taarbæk).
- V, 3. EBBA WILHELMINE WERNER, født 1. September 1896 i København (Garnisons), gift 31. Oktober 1916 i Aalborg (Budolfi) med IVAR BRINCK ELIASSEN, født 9. Juni 1884 i Hjørring. Student fra Herlufsholm 1902, cand. med. 1910, Reservelæge i Søværnet 1910—12, Kandidat ved Øresundshospitalet og Sct. Josephs Hospital 1913—14, praktiserende Læge i Hjørring Juni 1915, fysiurgisk Uddannelse ved Bispebjerg Hospital 1920, Privatklinik i København 1922, Overlæge ved Røde Kors Folkekuranstalt ved Hald 1922. Dr. med. 1925. Søn af praktiserende Læge i Hjørring Elias Eliassen og Agnes Vilhelmine Andersen.
- Tre Børn: VI, 1—3.
- VI, 1. KAI BRINCK ELIASSEN, født 28. December 1918 paa Rygaard (Hellerup).
- VI, 2. ERIK BRINCK ELIASSEN, født 3. April 1922 i København (Hellerup).
- VI, 3. ELLEN BRINCK ELIASSEN, født 5. Maj 1924 i Viborg (Hellerup).

- V, 4. **GUDRUN WERNER**, født 27. Januar 1901 i København (Holmens), gift 11. August 1923 i Hellerup med **ERNST BERNHARD JERICHOW**, født 2. Oktober 1898 i København. Student fra Metropolitanskolen 1916, cand. jur. 13. Januar 1923, Landsretssagfører i København 28. Februar 1927. Søn af Departementschef i Finansministeriet Peter Andreas Jerichow og Louise Augusta Dagmar Thidemann Tre Børn:
- VI, 1. **NINNI JERICHOW**, født 12. September 1925 paa Rygaard (Hellerup).
- VI, 2. **JENS JACOB JERICHOW**, født 26. Oktober 1928 i København (Hellerup).
- VI, 3. **HENRIK JERICHOW**, født 1. Oktober 1930 i København (Frederiks).
- IV, 2. **AAGE LORENTZ WERNER**, født 16. Maj 1868 paa Frederiksberg, død 28. Februar 1909 paa Kommunehospitalet i København. Student fra Metropolitanskolen 1887, cand. theol. Januar 1898. Filosof og Sproglærer. Udgiver af en Række Lærebøger i Engelsk. Ugift.
- IV, 3. **SIGVART VILHELM THEODOR WERNER**, født 13. Juni 1872 paa Frederiksberg (Taarbæk). Handelseksamen fra den Brockske Handelshøjskole 1893, Grossererborger­skab 1898, Medindehaver af Firmaet „T. M. Werner“ 1902—31. Udgiver af en Række fotografiske Billedværker. Medlem af Bestyrelsen for Danmarks Naturfredningsforening.
- Gift 18. Maj 1897 i København (Garnisons) med **INGER MARIE JANTZEN**, født 30. September 1876 i København (Garnisons); Søster til Ellen Jantzen, jvf. Side 80. To Børn: V, 1—2.
- V, 1. **SVEN THEODOR WERNER**, født 5. September

1898 i København (Trinitatis), Student fra Metropolitanskolen 1916, cand. polyt. 27. Januar 1921, Dr. phil. 5. April 1927, Assistent ved Universitetets Institut for teoretisk Fysik 1923—27, Docent i Fysik ved Polyteknisk Lærestanstalt 1. September 1927, Lærer ved Søværnets Kadetskole, Sekretær i Selskabet for Naturlærens Udbredelse. Videnskabelig Forfatter.

Gift 7. Maj 1927 i Hørsholm med INGER DORTHE UTKE, født 19. April 1905 paa Rugballegaard. Datter af Grosserer Knud Larsen Utke og Jutta Frederikke Holm.

To Børn: VI, 1—2.

VI, 1. ANNE MERETE WERNER, født 3. April 1928 i København.

VI, 2. HANS HENNING WERNER, født 26. September 1929 i København.

V, 2. ELSE WERNER, født 8. Maj 1903 i København (Taarbæk). Student fra N. Zahles Skole 1922, gift 31. August 1926 i Søllerød med HENRY HOLST, født 25. Juli 1899 i Sæby, Elev af Musikkonservatoriet, Medlem af det kgl. Teaters Kapel, 1921 Koncertmester ved Berlins philharmoniske Orkester, 1931 Leader of the first professorship in violin at the royal academy of music in Manchester. Søn af Organist Christian Holst og Elvira Jacobsen.

To Børn: VI, 1—2.

VI, 1. INGELISE HOLST, født 31. Oktober 1927 i Berlin.

VI, 2. JØRGEN HOLST, født 27. Februar 1931 i Berlin.

IV, 4. VIGGO ELIAS WERNER, født 4. Juni 1874 i København (Holmens). Handelseksamen fra den Brockske Handeshøjskole 1895, Grossererborgerskab 1900, Medindehaver af Firmaet „T. M. Werner“ fra 1902, Eneindehaver fra 1931. Næstformand for Københavns Understøttelsesforening 1904—06, Medlem af Bestyrelsen for Hjælpekassen i Gentofte Kommune 1911—14, Administrator i Borgervennen af 1788.

Gift første Gang 1. Maj 1902 i Ordrup med ANNA KRISTINE OLSEN, født 13. September 1879 i Farum, død 6. Februar 1915 i København (Gentofte). Datter af Arbejdsmand Jens Olsen og Ane Kirstine Jensen.

Gift anden Gang 3. Marts 1916 i København (Rigshospitalets Kirke) med JOHANNE FREDERIKKE AUDE-HANSEN, født 2. Maj 1873 i Tem Sogn. Datter af Mejerikonsulent Sofus Ludvig Hansen og Birgitte Aude. Tre Sønner af første Ægteskab: V, 1—3.

V, 1. KNUD WERNER, født 26. Juni 1903 i København (Andreas). Eksamen fra Købmandsskolen 1922, fra 1923 ansat i Firmaet „T. M. Werner“.

Gift 22. Oktober 1927 i Lübeck med SONJA OMMUNDSEN, født 17. December 1901 i Antwerpen. Datter af Købmand Arthur Ommundsen. 1 Søn: VI, 1.

VI, 1. FINN WERNER, født 2. September 1930 i København.

V, 2. ERIK WERNER, født 11. Januar 1905 i København (Andreas). Boghandlermedhjælper.

V, 3. MOGENS WERNER, født 3. Juni 1909 i København (Andreas). Student 1928, ansat i Firmaet „T. M. Werner“.

WILHELM WERNERS EFTERKOMMERE

III, 3. JACOB WILHELM HENDRICH WERNER, født 2. November 1833 i Ringsted, død 2. Februar 1872 under et Besøg i Ringsted, jvf. Side 73, exam. juris, Godsforvalter paa Lyngbygaard og Gjerdrup 1. Maj 1858, paa Charlottendahl, Castrup og Gyldenholm 1. Maj 1861, paa Giesegaard 1865.

Gift 11. Juli 1862 i Ringsted med FLORENTINE CATHRINE MARIE GRUNDTVIG, født 3. November 1834 i Ringsted, død 10. Marts 1913 i København. Datter af Købmand i Ringsted Peter Christian Topp Grundtvig og Anna Monthea Lønberg.

Tre Børn: IV, 1—3.

IV, 1. AGNES WERNER, født 20. Maj 1865 i Slagelse, gift 25. Juli 1913 i København med sin Svoger JOHAN FREDERIK JOSEF LAURITZEN, født 3. Maj 1860 i Slagelse, død 28. Juni 1923 under et Besøg i Næstved. Manufakturhandler, fra 1915 Direktør i Banken for Slagelse og Omegn, Medlem af Slagelse Byraad 1900—1917, i Bestyrelsen for Sjællands og Lolland-Falsters Handelsforeningers Centralforening. Ridder af Dannebrog. Søn af Købmand i Slagelse Carl Theodor Lauritzen og Henriette Frederikke Fischer. Ingen Børn.

IV, 2. ANNA BERTHA WERNER, født 14. Oktober 1866 paa Giesegaard, død 3. September 1911 i København, gift 6. September 1892 i København med ovennævnte JOHAN FREDERIK JOSEF LAURITZEN.

Tre Børn: V, 1—3.

V, 1. VILHELM THEODOR LAURITZEN, født 10. September 1894 i Slagelse, gennemgaaet Kunstakademiets Arkitektskole, Akademiets mindre Guldmedaille 1926, Medlem af École Française d'Athènes 1926. Arkitekt i København.

Gift 28. Oktober 1922 paa Frederiksberg

med INGEBOG ZIEGLER, født 14. August 1891 i København. Datter af Grosserer Christian Leth Ziegler og Julie Bolt.

Barn: VI, 1.

VI, 1. ESTER LAURITZEN, født 23. Juni 1923 i København.

V, 2. OTTO WERNER LAURITZEN, født 27. Februar 1896 i Slagelse, Grosserer i København.

Gift 25. Maj 1920 med RUTH THORESEN, født 30. August 1898 i Frederikshald. Datter af Grosserer Edwin Thoresen og Petra Spörck.

Tre Børn: VI, 1—3.

VI, 1. KARIN LAURITZEN, født 25. Maj 1922 paa Frederiksberg.

VI, 2. INGER LAURITZEN, født 19. Januar 1924 paa Frederiksberg.

VI, 3. RUTH LAURITZEN, født 19. Januar 1924 paa Frederiksberg.

V, 3. KAREN LAURITZEN, født 28. Juni 1898 i Slagelse, gift 6. Februar 1921 med EINAR LISBORG, Købmand i Slagelse. Søn af Proprietær P. Lisborg.

Tre Børn: VI, 1—3.

VI, 1. BERTHA LISBORG, født 7. Februar 1922 i Slagelse.

VI, 2. NIELS LISBORG, født 1. August 1924 i Slagelse.

VI, 3. TORBEN LISBORG, født 3. December 1928 i Slagelse.

IV, 3. SOPHUS WERNER, født 7. Oktober 1868 paa Giesegaard, exam. juris 10. Februar 1890, ansat i Banken for Slagelse og Omegn 1. Marts 1892, Bogholder 1899, Kas-

serer 1902, Direktør 1. Juni 1909. Medlem af Bestyrelsen for I. Ø. Andersens Legat og for Slagelse For-skønnelsesselskab.

Gift 24. Maj 1907 i Slagelse med MINA FRAENKEL, født 1. Februar 1879 i Slagelse. Datter af Læge Adolf Vilhelm Ernst Emanuel Fraenkel og Eremine Antoinette Louise Dahl.

To Børn: V, 1—2.

V, 1. MOGENS WERNER, født 4. April 1908 i Slagelse.

V, 2. ANNIE BERTHA WERNER, født 23. Juli 1911 i Slagelse.

SIGVART WERNERS EFTERKOMMERE

III, 4. SIGVART CHRISTIAN WERNER, født 23. Oktober 1835 i Ringsted, død 27. Maj 1905 i Slagelse (jvf. Side). I Urtekræmmerlære i København 1850—55, derefter ansat i Firmaet „T. M. Werner“, til han 1859 nedsatte sig som Købmand i Slagelse, Direktør i Banken for Slagelse og Omegn.

Gift 29. Juni 1862 i Slagelse med HANDRINE MARIE FREDERIKKE RASMUSSEN, født 10. Juni 1838 i Slagelse, død 2. November 1928 i Slagelse. Datter af Jernstøber i Slagelse Hendrik Rasmussen og Marie Caroline Neuhaus.

Fire Børn: IV, 1—4.

IV, 1. HENRIK ELIAS WERNER, født 2. Januar 1864 i Slagelse, død 9. December 1922 i Slagelse, i Isenkræmmerlære i Aarhus og Randers 1880—84, ansat i Firmaet „T. M. Werner“ 1884—87, Isenkræmmer i Slagelse 1887—1917.

Gift 13. Oktober 1892 i København med KATIE TØNDER, født 20. Marts 1868 i Nashville, Tennessee, U.

S. A. Datter af Juveler Peter Ramsing Tønder og Henriette Müller. Ingen Børn.

- IV, 2. WILHELM EDVARD WERNER, født 2. Maj 1865 i Slagelse, Prokurist i Firmaet „Erik Hermansen“, København.

Gift 17. Oktober 1895 i København med ANNA HENRIETTE PAULSEN, født 18. April 1873 i Fredericia. Datter af Postekspedient Frederik Georg Paulsen og Henriette Louise Fleischer.

Fem Børn: V, 1—5.

V, 1. ESTER MARIE WERNER, født 6. December 1895 i København.

V, 2. SIGVART CHRISTIAN WERNER, født 24. December 1896 i København.

V, 3. INGER MARGRETHE WERNER, født 3. Juni 1906 i København.

V, 4. GERDA HENRIETTE WERNER, født 25. Juli 1907 i København.

V, 5. GRETHE VILHELMINE WERNER, født 22. Marts 1909 i København.

- IV, 3. GERDA MARIE WERNER, født 29. Oktober 1867 i Slagelse, død 1920 i Hadsund, gift 2. August 1901 i Slagelse med OVE HANSEN BRØNDSTED, født 13. November 1871 i Sulsted, Bygningskonstruktør, Ingeniørløjtnant, Savværksejer i Hadsund. Søn af Stationsforstander, exam. juris Johan Christian Hansen og Charlotte Brøndsted.

Tre Børn: V, 1—3.

V, 1. INGER MARIE BRØNDSTED, født 23. April 1903 i Hadsund. Lærerinde ved Slagelse kommunale Skole.

V, 2. JOHAN SIGVART MICHAEL BRØNDSTED, født

31. December 1909 i Hadsund. Toldmedhjælper.

V, 3. AAGE BRØNDSTED, født 7. Juli 1912 i Hadsund, ansat paa Faderens Savværk.

IV, 4. INGRID MARGRETHE WERNER, født 28. September 1878 i Slagelse, gift 1. September 1916 i Slagelse med MARTIN AUGUST THOMSEN, født 10. Februar 1889 i Nysted. Lærer ved Slagelse kommunale Skole. Søn af Købmand Hans Peter Thomsen og Johanne Dorthea Jensen. Ingen Børn.

DAHLSTRØMSKE SIDELINJE

HENRIETTE LOUISE ELIZA WERNER, født 10. Januar 1823 paa Sct. Croix, død 5. Oktober 1855 i Ringsted. Datter af Postmester Johan Zacharias Werner, jvf. Side 74.

Gift 4. November 1845 i Ringsted med ANDREAS PETER WILHELM DAHLSTRØM, født 10. September 1814 i Roskilde, død 3. Oktober 1902 i Kolding, gift anden Gang 20. Marts 1857 i Roskilde med ANNE CAROLINE VILHELMINE MILDE, født 19. September 1813 i København, død 2. Februar 1879 i Ringsted. — exam. juris 1837, Godsforvalter ved Ringsted Klosters Gods 19. Juni 1855—1. Maj 1899, desuden Procurator i Ringsted fra 1855, Branddirektør i Ringsted Herred 1857, i Ringsted 1872, Ridder af Dannebrog 1883, Kancelliraad. Søn af Overkrigskommissær Nicolai Dahlstrøm og Louise Frederikke Lund.

Syv Børn: IV, 1—7.

IV, 1. JUTTA BERTHA LOUISE DAHLSTRØM, født 25. August 1847 i Ringsted, død 20. Oktober 1930 i Ringsted.

IV, 2. JOHAN FREDERIK CHRISTIAN ELIAS DAHLSTRØM, født 13. Juli 1849 i Ringsted, død 3. Oktober 1908 i Ringsted, Løjtnant, Branddirektør i Ringsted.

Gift 5. April 1899 i København med EMILIE ELISABETH CHRISTENSEN, født JENSEN, født 7. November 1856 i København, død 1. Februar 1908. Adoptivdatter: ELSE DAHLSTRØM, født 1903.

- IV, 3. JENNY HARRIET WILHELMINE EMILIE DAHLSTRØM, født 6. Maj 1851 i Ringsted, død 10. November 1904 i København, gift 28. Juli 1876 i Ringsted Landsogn med JENS CHRISTIAN THEODOR LORENTZEN JENSEN, født 23. Februar 1850 i København, død 8. Januar 1920 i København. Lærer i Fjenneslev 1875—86, Kommunalærer i København. Gift anden Gang 14. August 1909 med IDA MATHILDE FLEMMING, født VON BRILL. Søn af Snedkermester Jens Frederik Jensen og Maren Augusta Korfitzen.

Fem Børn: V, 1—5.

- V, 1. FOLMER DAHLSTRØM JENSEN, født 7. Juni 1877 i Fjenneslev, død 1. Juni 1910 paa Frederiksberg. Landmand.
- V, 2. EJNER DAHLSTRØM JENSEN, født 5. Maj 1879 i Fjenneslev, død 17. Oktober 1879 i Fjenneslev.
- V, 3. AAGE DAHLSTRØM JENSEN, født 5. April 1880 i Fjenneslev, Grosserer i København.

Gift 14. Maj 1914 i København med JULIE ELIZA NIELSEN, født 20. Oktober 1878 i København. Datter af Overingeniør Julius Nielsen og Oline Jacobine Jensen.

Søn: VI, 1.

VI, 1. ERIK FOLMER DAHLSTRØM JENSEN, født 15. August 1914 i København.

- V, 4. ANNA LOUISE DAHLSTRØM JENSEN, født 27. Oktober 1881 i Fjenneslev, gift 4. Marts 1905 i København med VIGGO FUSSING, født 17. November 1880 i København. Direktør.

Søn: VI, 1.

VI, 1. KAJ MOGENS FUSSING, født 6. Marts 1913 i København.

V, 5. ELNA DAHLSTRØM JENSEN, født 19. Juni 1892 paa Frederiksberg, gift 21. April 1919 paa Frederiksberg med ARSENE-VICTOR MOTH-LUND, født 23. Februar 1896 i Hellerup. Bankassistent. Søn af Translatør August Moth-Lund og Emma Stühr.

Børn: VI, 1—2.

VI, 1. WAGN MOTH-LUND, født 31. August 1920 paa Frederiksberg.

VI, 2. KJELD MOTH-LUND, født 22. Marts 1924 i København.

IV, 4. LUDVIG NICOLAI DAHLSTRØM, født 11. Juni 1852 i Ringsted, død 13. December 1852 i Ringsted.

IV, 5. LOUISE FREDERIKKE DAHLSTRØM, født 11. November 1853 i Ringsted, gift 29. Oktober 1878 i Ringsted Landsogn med EMIL ADOLF von RØMELING, født 24. April 1851 i Skodsborg. Sekondløjtnant 1870, Premierløjtnant 1875, Ritmester 1887, Afsked 1900, kar. Oberstløjtnant, Chef for Grænsegendarmeeriet. Afsked 1919, Revisor i Sparekassen for Kjøge og Omegn. Ridder af Dannebrog 17. Februar 1897, Dannebrogsmænd 4. April 1913. Søn af Kaptajn Carl Just von Rømeling og Frederikke Petrine Emilie Hansen.

Ni Børn: V, 1—9.

V, 1. CARL WILHELM von RØMELING, født 30. Juli 1879 i Randers, Sekondløjtnant 1899, hjemsendt 1905, ansat ved Toldkontoret i Kolding 1906, i Holstebro 1908, København 1911. Toldkontrollør 1926.

Gift 3. August 1908 i København (Sct. Jacobs) med GERDA BRUUN, født 4. Juli 1880 i Fuglebjerg. Datter af praktiserende Læge i Fuglebjerg Jens Henrik Bruun og Betty Cathrine Rossing.

Tre Børn: VI, 1—3.

VI, 1. ELSE von RØMELING, født 3. Juni 1909 i Holstebro.

VI, 2. HENRIK von RØMELING, født 17. Februar 1911 i København (Frihavns). Søkadet.

VI, 3. JØRGEN von RØMELING, født 4. Juli 1914 i København (Davids).

V, 2. LOUIS SOPHUS von RØMELING, født 28. September 1880 i Randers, Postelev i Gudhjem 1900, Assistent i Hobro 1901, Fuldmægtig i Skørping 1902, i Kolding 1904, i København 1907. Postekspedient 1912.

Gift 30. Oktober 1909 i København (Hellig Geist) med ELLEN BOLLHORN, født 27. November 1885 i Kbhvn. Eksamen fra Musikkonservatoriet 1907. Datter af Købmand Johan Elias Amando Bollhorn og Aurora Meden.

To Børn: VI, 1—2.

VI, 1. PREBEN von RØMELING, født 17. Juni 1912 i København (Sct. Thomas). Gartner.

VI, 2. KJELD von RØMELING, født 10. September 1917 i København (Sct. Thomas).

V, 3. ELISE PETRINE WILHELMINE von RØMELING, født 29. August 1881 i Randers, død 7. Oktober 1882 i Randers.

V, 4. Dødfødt Søn.

V, 5. RUDOLPH WALDEMAR von RØMELING, født 15. December 1883 i Randers, død 10. Juni 1888 i Ringsted.

V, 6. ERIK EMIL JOHAN von RØMELING, født 14. Oktober 1886 i Randers. Student fra Kolding Skole 1904, Tandlægeeksamen 1908, Tandlæge i Kjøge fra 1910, Formand for Sjællands Provinstandlægeforening 1913,

i Bestyrelsen for Dansk Tandlægeforening 1915, for Røde Kors for Roskilde-Kjøge og Omegn 1921.

Gift 2. September 1911 i København (Vor Frue) med GUDRUN HOLST, født 2. September 1886 i København. Datter af Kontorchef Adolph Julius Bartholin Holst og Anna Tadea Margrethe Petrea Holst.

Tre Børn: VI, 1—3.

VI, 1. TAGE von RØMELING, født 20. April 1912 i Kjøge, stud. med.

VI, 2. GRETE von RØMELING, født 13. Marts 1914 i Kjøge.

VI, 3. HANS-HENRIK von RØMELING, født 14. December 1915 i Kjøge.

V, 7. ARNOLD BERTHIE von RØMELING, født 10. Juli 1888 i Ringsted, død 26. Maj 1889 i Odense.

V, 8. HENRY ADOLPH von RØMELING, født 15. Januar 1890 Odense, Discipel paa Løve Apoteket i København 1906—10, Medhjælper samme Sted 1910, cand. pharm. 1912, Direktør for Løvens kemiske Fabriker 1921.

Gift 16. April 1919 paa Frederiksberg (Borgerlig Vielse) med AGNES JOHANNE CHRISTINE ANDERSEN, født 26. April 1890 paa Frederiksberg. Telegrafisteksamen 1920, ansat i København 1910—16. Datter af Ingeniør, cand. polyt. Kresten Andreas Eduard Andersen og Anna Diderikke Poulsen.

Børn: VI, 1—2.

VI, 1. INGE von RØMELING, født 14. Januar 1920 paa Frederiksberg (Vedbæk).

VI, 2. MOGENS von RØMELING, født 16. Februar 1923 paa Frederiksberg.

- V, 9. Datter, født 1892 i Odense, død to Maaneder gammel.
- IV, 6. SOFIE FERNANDA DAHLSTRØM, født 11. November 1853 i Ringsted, død 4. Marts 1906 i Kolding, ugift.
- IV, 7. HENRIK DAHLSTRØM, født 20. Juli 1855 i Ringsted, død 17. August 1855 i Ringsted.

BOGENS NAVNE

(Side 7—70)

Aagaard, E.	56	Klüver	25
—, V.	52—63	Korfitzen	29
Barner, Chr.	46	Krag, Peter	13
Bennicke, A.	13	Krebs, J. H.	23
Brodersen, G.	64	Kämpfer, A.	17
Bügel, C. P.	19	Lund, S. R.	23
Bøhling, P.	12	Mortensen, N.	19
Christiansen, V. R.	66	Møller, C. F.	28
Dahlstrøm, A. P. W.	23, 26	—, J. E.	28
Ebbesen, H. de H.	30	Neergaard, P. J.	19
Eckermann, M.	67	Nagel, A. E.	26
Eilersen, M.	60, 67	Nielsen, S.	67
Fait, A. T.	36	Pepita	48
Fog, B. J.	52, 53, 55	Petrus, F.	17
Grunow, A.	17	Piero, E. C.	9
Gold, I. A.	30	Qvistgaard	19
Grundtvig, A. M. C.	52	Qvistgaard	46—48
—, Chr.	50, 58	Ring, A.	8
—, J. F.	56	—, A. C.	10
—, F.	50	Risting, C. T.	39
Halberg, H. E.	42	Rohde, S. J.	30, 36
Hansen, J. P.	39	—, J. G.	38
—, R.	9	Rugaard, D. E.	20
Harhoff, C. J. H.	19, 25	Rørdam, T. S.	64, 69
Hartmann, O. E. H.	30	Schandorph, J. T.	23, 30
Hellmers, L. H.	23, 24	—, S.	56, 57
Høeg, E. K.	10	—, T.	39
—, M.	9	Schill, F. v.	13
Jensen, F.	69	Schiødte, F.	56
Juhl, H.	28	—, J. G.	20, 28
Kaper, J.	64	—, L.	56, 65
Kiærulf, S.	13	Schneider, A. E.	26

Schneider, J. G.	10	Werner, Aage	59
Schütz, E. K.	10	—, Elias	12—32
Siversen, R.	9	—, Henriette	23
Stahl, J.	13	—, Joachim	7
Steuben	13	—, Johann	7
Stiehler, Chr.	10	—, Johan R.	20, 25
—, J. G.	8	—, Johan Z.	12
Thaning	32	—, Johannes	59
Thorsteinson, L. S.	23, 28	—, Lorentz . 24, 26, 34, 43, 58	
Tønnesen, J.	19	—, Sigvart	26, 39, 58
Tvermoes, C.	56	—, Sigvart	59
Vermeiren, Chr.	48, 56, 63	—, Theodor M.	28—70
—, J. F.	63	—, Wilhelm	26, 44—58
—, P. F. N.	23	—, Viggo	59

STAMTAVLENS NAVNE

Aagaard	79	Fjeldskov	74
Andersen	72, 81, 93	Fleischer	88
Aude	84	Flemming	90
Aude-Hansen	84	Fraenkel	87
Berthelsen	79	Fussing	90
Bollhorn	92	Grundtvig	79, 85
Bolt	86	Grønvold	77
Boserup	77	Hallin	75
Brill	90	Halvorsen	74
Brinck Eliassen	81	Hammerich	76
Brummerstedt	80	Hansen	73, 84, 88, 91
Bruun	91	Hellmers	78
Brønsted	88	Holm	83
Christensen	78, 90	Holst	83, 93
Dahl	87	Høeg	72
Dahlstrøm	89—91, 94	Høyer	76
Dahlstrøm Jensen	90	Jacobsen	83
Eliassen	81	Jantzen	80, 82
Eskildsen	75	Jensen	84, 89, 90
Fischer	85	Jerichow	82

Kirketerp	77	Rasmussen	78, 87
Korfitzen	90	Ring	72
Larsen	83	Rossing	91
Lauritzen	85	Rømeling	91—93
Lisborg	86	Schmidt	77
Lund	89	Sourlain	74
Lønberg	85	Spörck	86
Meden	92	Stiehler	72
Milde	89	Stühr	91
Moth-Lund	91	Thidemann	82
Müller	88	Thomsen	89
Neuhaus	87	Thoresen	86
Nielsen	90	Tønder	87
Ommundsen	84	Utke	83
Olsen	84	Westphal	80
Paulsen	88	Withusen	80
Poulsen	75, 93	Ziegler	86

WERNER

Aage Lorentz	82	Else	83
Agnes	85	Emil	76
Albert Lorentz Christian	78	Emilie Rebecca Frederikke ...	74
Andreas Wilhelm	74	Erik	77, 84
Anna Bertha	85	Ester Marie	88
Anne Merete	83	Finn	84
Annie Bertha	87	Gerda Henriette	88
Axel Johannes	76	Gerda Marie	88
Birthe	77	Grethe Vilhelmine	88
Birthe Henriette	73	Gudrun	82
Christiane Marie Catharina ...	75	Hanne Westphal	81
Christina Maria	72	Hans	80
Dorothea Friderica	73	Hans Henning	83
Ebba Wilhelmine	81	Hans Henrik	77
Elias Bernhard	75	Harry Emil	77
Elias Johannes	72	Henrik Elias	87
Elias Wilhelm	75	Henriette Louise Eliza	74

Henry Lorentz William	76	Lorentz Johan Ditlev	76
Inger Margrethe	88	Magda Mathilde	78
Ingrid Margrethe	89	Maria Friderica Louisa	74
Jacob Wilhelm Hendrich	85	Mogens	84, 87
Joachim Detloff	72	Nanna Adelaid	78
Johan Albert Emil	78	Sigvart Christian	87, 88
Johann Jacob	73	Sigvart Vilhelm Theodor	82
Johan Robert	74	Sophia Friderica	74
Johan Zacharias	73	Sophus	86
Johannes	79	Sven Theodor	82
Jytte Westphal	80	Theodor Johannes	76
Jørgen Westphal	81	Theodor Marius	79
Kai	81	Waldemar Constantin	77
Karen	77	Viggo Elias	84
Knud	84	Wilhelm Edvard	88
Lorentz Bertram	77		